National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. KLA ON4
National Library Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER DIVISION DES

B1031/c1415-

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 37 (3150) XXXIV aastakäik

Teisipäeval, 14. mail 1985 — Tuesday, May 14, 1985

Üksiknumbri hind 70 senti

ESK'le laekunud summad üle miljoni dollari

Möödunud tegevusaasta parim senise tegevuse ajal

Eelmise nädala kolmapäeva õhtul toimus Eesti Sihtkapital Kanadas tänavune peakoosolek, millest sihtasutuse 95-st kohustuse täitnud liikmest olid ise või volitusega esindatud 82.

EKS esimees H. Lupp avas koosoleku ja märkis, et kuna ESK kuulub riikliku kontrolli alla, siis tuleb koosolek ka vastavalt neile nõuetele läbi viia. Möödunud aastat võib pidada üheks parimaks senise tegevuse ajal. Kui praeguse ebastabiilse majanduse ajal on jõutud siiani, siis ei tohiks olla erilisi raskusi veelgi rohkema saavutamiseks tulevikus. Vaikse leinaseisakuga mälestati mitmeid nendenimeliste fondide loojaid ja liikmeid, kes aasta jooksul on lahkunud.

Põhikirja kohaselt jäi koosolekut juhatama esimees H. Lupp, kes esitades tegevusearuannet iseloomustas seda tõusu suunas arenevaks. 11. märts oli tänavu ajalooliselt tähelepanuväärivaks päevaks,

sellel päeval tõusid ESK asutamise ajast alates laekunud summad koos kingitud kinnisvara väärtusega ja juba kindlasti teadaolevate summadega kokku üle ühe miljoni dollari.

Sama aja jooksul on sellest summast organisatsioonidele toetuseks välja makstud $295.000. Suurem osa ülejäägist, kinnisvara mahaarvatud, moodustab kapitalifondi, mille kasumist võidakse anda toetusi.

Möödunud aastal laekus rahalisi annetusi koos testamendi-pärandustega rohkem kui ühelgi varemal aastal; rahaliste sissetulekute kogusumma oli $160.400, suurim senistest aasta laekumistest, jättes üle kolm korda suurema kapitali kasvu kui eelarves oli kavandatud ja rohkem kui kõigil eelnevatel aastatel.

ESK raames rajati uusi eri- ja mälestusfonde, tõusis testamentide arv kus ESK nimetatud,

sai teatavaks, et neli surma läbi lahkunud kaasmaalast on ESK-le pärandanud kokku üle $200.000, mille tegelik laekumine toimub tänavu.

Springmount'is asuval aiandusäril on olnud hea töötulemus, mis andis kasumit $46.800.

Suurem osa väljamakstud toetustest on antud summadest, mis on laekunud erisoovidega annetustest või testamendi-pärandustest. ESK annab igale ametliku kviitungi, mis võimaldab teha tulumaksu deklareerimisel mahaarvestusi. Möödunud aastal on antud toetusi Eesti Maleklubile Torontos $200, EKN Eesti Rahvusfondile $2000, ESTO-84 teatritoimkonnale $400, Toronto Eesti Seltsile näituse „Tallinna väravais" korraldamiseks $400 ja TES Täienduskoolide kirjastusfondile $500.

Toetuste väljamaksmise protseduur on lõppfaasis: EELK Luteri usu Kanada praostkond $1000 leeriealistele noortele eestikeelse teatmeteose kirjastamiseks; Eesti Gaidide Malevale Kanadas $1000, eesti helikunstnike muusikasalvestamiseks $1000,

eesti noorte „Sport Laager '85" Jõekäärul $1000, Eesti Skautide Malev Kanadas $1000 Kanada skautide VI jamboreest osavõtmiseks Guelphis; Eesti Skautide Malev Kanadas $1000 Kotkajärve väljaehitamiseks;

$500 Eesti Tõlkefondile: EKN Eesti Rahvusfondile $3000, Lõuna-Ontario Eestlaste Laste Suvekodule $2000, Montreali Eesti Täienduskoolile $500, Toronto Eesti Naisseltsi Jõekääru Laste Suvekodule $3000, TES Lasteaia kirjastusfondile $1000 ja Vancouveri Eesti Täienduskoolile $500.

Huvi mälestus- ja eriotstarbe fondide loomise vastu on tõusnud. Nende loomise soov esineb ka mitmetes testamentides. Praegu on olemas Hanno Kompuse, Eesti Kooli, Aleksander Haavaniidu, Fanny ja Heinrich Karu, Juhan Torki, Jüri Kuke, Helju Luide, August ja Aide Nüüdi, Felix Krabi, A. ja L. Kreekmani nimelised fondid, mis kokku moodustavad summa, mis praegu koos kindlasti teadaolevate laekumistega võib tõusta kuni $375.000-le.

Omaette märkis esimees Haavaniit's Springmount Nurseries & Landscaping Ltd. tegevust,

mis on kulgenud ülespoole ja võrreldes eelmiste aastatega on andnud möödunud aastal ESK-le $46.800.

Ka on ESK olnud kaasaaitaja ESTO-84-le, toetades mitmesuguste ürituste läbiviimist, andes organisatsioonidele ja eriala komiteedele $11.000 otsest toetust, ESK kaudu laekus nimetatud üritustele annetusi $16.000 ja $1600 toetuskuulutusina mitmesugustes kavaraamatutes. ESK tegevuse tutvustamiseks anti välja Eneri Tauli kujundatud voldik.

ESK tulude ja kulude aruande esitas laekur H. Mäeste. Tulusid on eelmisel aastal olnud kokku $160.939.65, sellest annetused $109.704.16. Kulude poolel $51.320.95, sellest toetused $43.310.00. (Eelmisel aastal $38.370.00).

ESK varanduslik seis oli $547.240.25, selles Haavaniidult saadud varandus näidatud saamise aja raamatuväärtusega $243.989.94.

Läbirääkimiste ajal märkis A. Sepa, et antud oli ainult ESK aruanne, kuid puudus A. Haavaniidu puukooli aruanne, kus olnuks näidatud ka aiaäriga seotud kulud. Sellele vastas H. Lupp, et ESK ei või omada äri, mistõttu tuli leida moodus selle pidamiseks eraldi ESK tegevusest. Küll on võimalik soovijail aiaäri asjaajamist kontrollida peale koosolekut.

Edasistel sõnavahetustel korduvad juba eelmiste aastate koosolekuist tuttavad väljendused, kus A. Haavaniit muuseas mainis,

et tal on kahju, et ta on oma varanduse üle andnud, kuid nüüd on häbi seda tagasi võtta.

Pärast mitmeid sõnavõtte kinnitati aruanded 3 vastuhäälega.

1985. a. tegevuskavas on ettenähtud senise tegevuse jätkamine

(Järg lk. 8)

5. mail toimus Toronto Peetri koguduses leerilaste õnnistamine. Pildil neli noort pärast õnnistamist sõprade ja sugulaste poolt antud lillesülemitega, vasakult Ruth Küng, Tõnu Küng, Pia Metsala ja Eerik Valter. Foto: Ilme Lillevars

Paadipõgenikud pangaröövijaiks

Soome ajalehed kirjutavad Helsingi panga- ja juveliiriäri röövist, mille toime panid kaks meest, kes olid relvastatud püstolkuulipildujaga. Helsingi rootsikeelne ajaleht Huvudstadsbladet märgib, et soome politsei on vahistanud kaks eestlast — Alex Lepajõe ja Raivo Roosna, kes möödunud aasta mais saabusid üle Soome lahe kummipaadis ja üle Soome läksid edasi Rootsi, kus said asüüli. Peale nende on veel vahistatud neli isikut, meest ja naist, keda kahtlustatakse röövile kaasaaitamises.

Eestlaste juurest tagaotsimisel Caloniuskatul asuvas hoones nr. 6 Töölös mingit saaki ega relvi ei leitud. Tegelikult olevat abilised tabatud juba enne kui röövi teostajad. Nende juurest leiti kasutatud relvad — üks püstolkuulipilduja ja üks parabellum-revolver, samuti pangakontorist Kottbys röövitud 90.000 Soome marka (ca $17.000).

Mingit jälge ei olnud aga helsingiaste juures Tillanderi kullasepäärist röövitud esemetest, mille väärtsust hinnatakse vähemalt poolteisele miljonile Soome margale (ca $300.000).

Soome politsei kahtlustab, et jõugu taga seisab mingi seni väljaselgitamata „boss", kuid juurdluse käigust ja ülekuulamistest teateid ei avaldata.

Olevat isegi võimalik, et vahistatuil oli mõni ülesandeandja, selline isik võis võtta saagi, juveelid ja kulla ning lahkuda kiiresti Soomest. Viimasel juhul võis pangaröövov olla tabatute eraäriks.

Helsingi kriminaalkomissar on öelnud, et vahistatud helsinglased on Lepajõe ja Roosna vanad tuttavad. Pärast pangaröövi Kottbys leitud BMW-723 kuulub Raivo Roosnale, kes selle oli ostnud Saksamaal ja tulnud Rootsi. Soomes vahetati numbriplaadid soome võltsnumbritega. Just selle auto alusel olevat politsei saanud paremaid jälgi röövlite kohta. Autost leiti tõendeid, et ka Lepajõe oli Roosnaga **kaasas.**

Lepajõe ja Roosna vahistamine toimus dramaatiliselt. Politsei 30-meheline komandrogrupp piiras hoone sisse.

Kolmandal korrusel löödi ühetoalise korteri uks sisse ja heideti tuppa suitsupomm.

Kui siis politseinikud sisse läksid, alistusid eestlased pikemata.

Niipea kui soome politsei sai selgust röövi teostajate isikuis, võeti kontakt Stokholmi politseiga, kust soomlasi informeeriti, et kõnesolevad isikud on alles hiljuti tabatud poevarguselt Stokholmi NK-kaubamajas. Mõlemad vahistatud on Stokholmis esinenud väga hästi riietatuina ja neil on olnud kogu aeg raha. Et nad varastasid NK-s ei seleta veel ära, kust on tulnud nende suured rahad. Helsingi politsei loeb tabatuid „proffideks" vaatamata sellele, et nad autoga toimisid nii lohakalt, et nende nimed olid kohe teada. Eriti pangaröövi osas olnud paljastavad jäljed selged.

Raivo Roosna ja Alexander Lepajõe edasine saatus pärast karistuse kandmist Soomes on muutunud kahtlaseks, teatas Soome ajaleht. Kui soome Välismaalaste büroo juhataja Risto Veijalainen alul kinnitas, et mehed pärast karistuse kandmist saadetakse välja Rootsi, kuna seal on neile antud asüüli,

siis nädala lõpul võttis ta oma kinnituse tagasi ja laskis ajakirjandusele oma sekretäri kaudu teatada, et meeste edaspidine saatuse küsimus on lahtine.

Millegi pärast on küsimus muutunud keeruliseks".

Soome Aftonbladet kirjutab, et tabatuid võib oodata väljaandmine venelastele, kui need seda nõuavad.

Kõrge tunnustus eesti teadlasele

Ameerika tuntuima tehnikaülikooli The Massachusetts Institute of Technology vilistlaskonna ajakiri „Alumni Magazine" avaldas oma mai-juuni numbris järgmise teadaande:

MACARTHURI AUHIND TOOMRELE!

Kuidas tundub, kui vastata telefoni helinale ja saada sõnumi, et sa oled MacArthuri auhinna saaja — teiste sõnadega 230.000 dollari omanik?

„See on märkimisväärne tunne", ütleb 57-aastane Alar Toomre, matemaatika osakonna professor — „nagu loterii peavõidu võitmine ilma piletita või Pulitzeri auhinna saamine ilma raamatut kirjutamata".

See juhtus möödunud sügisel, kui MacArthuri sihtasutis otsustas määrata oma auhinna Toomrele kui „erakorraliselt andekale, originaalsele ja ise oma tööd suunavale uurijale, kellelt võib palju oodata tulevikus". Ta on kaheksas M.I.T. õppejõud, kellele on see au osaks saanud 1981. aastast, mil asutati MacArthuri sihtasutis.

Sündinud Eestis 1937. aastal, Toomre tuli USA'sse 1949. aastal. Ta õppis füüsikat ja aeronautilist inseneriteadust M.I.T.'s, õppis edasi Manchesteri ülikoolis Inglismaal ja lõpuks asus õppejõuna tööle M. I. T. matemaatika osakonnas 1960. aastal. Ta töö tähekogumike dünaamika uurimisel on laialt tuntud.

Kaisa Rootsi riigipäeva debatis

STOKHOLM (EPL) — Rootsi välisminister Lennart Bodström ütles riigipäeval, et Leila Milleri ja Valdo Randperel on võimalus viidata „erilistele põhjustele" Rootsi kodakondsuse taotlemisel. Seega pole neil vaja oodata viit aastat, mis muidu on normaalne. Ainuüksi Rootsi kodanikena on neil võimalus taotleda väljapääsuluba oma kaheaastasele tütrele.

Seda nimelt teatasid venelased Miller-Randpere kolmanda loataotluse puhul — mis muidugi liikati tagasi. Välisminister Bodström aga kinnitas ,et valitsus loomulikult peab pakiliseks lahendada perekond Randpere ühendamise probleemi ja et asja on mitu korda esitatud N. Liidule.

Küsimuse, millised võimalused Miller-Randperel on võimalik oma last välja saada esitas Gunnar Hökmark. Ta leidis, et kui kodakondsuse andmine toimub kehtivate reeglite kohaselt, s.t. viis aastat, **on laps sel ajal juba 7-aastane ja tõenäoliselt kaotanud sidemed oma vanematega.**

Võib-olla ka vanaemaga, kes praegu on lapse hooldaja.

Selle aja jooksul võidakse laps isegi vanaema käest ära võtta, vastavalt N. Liidus kehtivate eriseaduste kohaselt, sest pärast Miller-Randpere ärahüppamist vallandati ta töökohalt.

Leila Miller ja Valdo Randpere, kes hüppasid ära möödnud aasta augustis, viibisid riigipäeval ise kohal kuulajatena.

EESTI RAHVUSTEATER 40 aastat
pühapäeval, 19. mail s.a. kell 3 p.l.
Ryerson'i teatris (43 Gerrard St. E.)

OPERETT

„KALURINEIU"

Pääsmed eelmüügil Eesti Abistamiskomitee äris, tel. 462-1344, ja kohapeal enne etendust.

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissesõit: Madison Avenue — Spadina jaam

LOENG
Dr. Heino Susi
„Eesti sõdurid ja eesti kultuur: ühisjooni ja isepärasusi"
Esmasp., 27. mail kell 19.30
JUTLEMINE ja KOHV
KÕIK ON KUTSUTUD!

Toronto Eesti Baptisti Kogudus
883 Broadview Ave.
JUUBELI-MUUSIKA SEERIA,
KONTSERTÕHTU NR. 6
pühapäeval, 26. mail kell 18.00
Osalevad Soome mustlane Herman Blomerus ja Saalemi koguduse noored.
KÕIK ON LAHKELT KUTSUTUD

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Noortemalevate orkester mängimas skautlike noorte jüripäeva paraadil. Eelmises lehes sama allkirja kandval fotol ei olnud mitte noortemaleva orkestri liikmed, vaid Lembitu noolepoisid, kellest tulevikus võivad saada orkestri liikmed.

Foto: Ervin Aleve

Kommentaar

Ürituste eelregistreerimisest

Vaba Eestlase kommentaar (Nr. 6. 85:2) puudutas ühte tülikat momenti meie seltskondlikus elus Torontos —nimelt, et mitmel juhul langevad suured üritused samale ajale. Arvatakse, et mõnelgi käristab see hinge nii, et ta ei lähe kuhugile . . .

Vaatame pisut arve. Ühel aastal (1980—81 hooajal) ma lugesin, et Torontos peeti 12 kuu jooksul 153 üritust mida kuulutati ajalehe esiküljel. Muidugi lisandub nendele terve rida pidusid, kus piletid müüakse liikmete kaudu, või teatatakse ainult uudise lehekülgedel.

Pidusid armastatakse pidada nädalalõppudel — erandiks on vaid uusaasta vastuvõtt. Avaldatud 1985. aasta eelteatest näeme, et suvised neli kuud pakuvad ainult neli üritust (üldarvust 53). Teiste sõnadega, praktiliselt opereeritakse vähem kui 40 nädalalõpuga, muutes isegi suuremate ürituste kokkulangemise vältimise lootusetuks. Samailmeliste, s.o. enamuses sama huvigruppi ahvatlevate ürituste kokkulangemist peaks saama siiski vältida.

Viimastel aastatel avaldatud ürituste kalender, mis kättesaadav ajalehtede kalendrites, täidab oma ülesannet ainult osaliselt. 1985. a. jaoks on seal vaid 53 üritust, umbes üks veerand sellest, mis arvatavasti tegelikult juhtub. Nagu ette arvata võib, on seal vaid traditsiooniks kujunenud koosviibimised, nagu pensionäride kokkutulekud (8) ja aiandusklubi loengud (6), organisatsioonide aastapäevade või kalendri-tähtpäevalised peod. Kontsertidest näeb seal ainult laulukooride väljakujunenud rutiini.

Kui palju lootust olekski muude, s.o. keskmiste ja vähemate, ürituste aegu kindlaks määrata tulevaks kalendriaastaks juba sellele eelnenud oktoobris? Programmi läbiviiv juhatus pole selleks ajaks veel valitudki. Fakt on see, et suurem osa organisatsioone pole võimelised nii kaugele ette planeerima. Ja kas ongi see nii kasulik?

Stokholmi lehtedes ilmub aegajalt üks veerg: „Eesti Kultuuri Koondises registreeritud üritused". Näiteks, „Teataja" uue-aasta numbris on loetletud üritused kuni aprilli lõpuni, s.o. neli kuud ette. See näeb palju praktilisemana. Seda võiks eeskujuks võtta.

Teeksin järgmise ettepaneku:

Üks eesti kultuurist või seltskondlikust elust huvitatud organisatsioon leiab ühe senini ametita juhatuseliikme, või ka väljaspool juhatust oleja, kes võtaks omale „ürituste kalendri hooldaja" tiitli ja ülesanded. Kalendripidaja tööks on:

1. hooldab senist traditsioonilist pika-aja kalendrit (kokkulepel senise korraldaja Eesti Maja juhatusega);

2. lisab kalendrisse aegajalt talle saadetud uute ürituste teateid;

3. avaldab ajalehteds 3—4 kuulise lõigu kalendrist, ütleme iga kuu esimeses lehenumbris ja hoiab teated Eesti Maja tahtvlil täiendatud andmetega;

4. aitab ürituste plaanitsejatel sobivat peopäeva leida, kui need tema poole pöörduvad;

5. kasseerib registreerimismaksu (3.00—5.00?), mis läheb kas postikulude katteks või vastutavale organisatsioonile, ajalehtedel teateveeru kuludeks (kui ajaleht seda peaks nõudma) või hooldaja „valurahaks".

See ettepanek ei taha elimineerida senini praktiseeritud kuulutamist. See on mõeldud ainult ürituste korraldajate abistamiseks, mitte tuhandete piletiootajate mälu värskendamiseks, kuna see käiks ühele isikule ülejõu.

Endel Aruja

Õppetund Nikaraagua punastele

Ühendriikide president Ronald Reagani poliitilised vastased on tegelenud tema tundma õppimisega juba neli ja pool aastat, kuid neil ei ole ikka veel nähtavasti selge, et Reagani isikus on tegemist erakordselt kindla iseloomuga ja tugevate põhimõtetega inimesega ja riigimehega, kes ei karda takistusi ega tagasilööke, vaid tüürib visa järjekindlusega püstitatud eesmärkide suunas. Seda näeme ka praegu Nikaraagua marksistliku valitsuse ohjeldamisel, kus Reagan ei lase ennast murda isegi Ühendriikide Kongressi Esindajatekoja otsustest, vaid rakendab uusi abinõusid, mis peavad asendama Esindajatekoja veto 14 miljoni dollari suuruse summa andmisele Nikaraagua antikommunistidele nende võitluse toetamiseks pettusetrikkidega ja valelubadustega võimule tüürinud kommunistliku kliki vastu.

Ühendriikide Kongressi Esindajatekoja otsus Nikaraagua antikommunistidelt toetuse ära lõikamiseks ning liberaalsete ja pahempoolsete ringkondade suur abi Nikaraagua praegusele kommunistlikule rezhiimile, millele ootamatult suure moraalse toetuse annab ka Põhja-Ameerika katoliku kirik ja mõned teised usutunnistused, paneb miljonid läänemaailma elanikud vaba maailma tuleviku pärast muretsema, kuna paljudele demokraatliku süsteemi hõlmas üles kasvanud inimestele ei ole nähtavasti ikka veel selge, et õelatest diktaatorlikest ideedest vallutatud grupid on alati valmis kõikjal võimu üle võtma ja rakendama vägivallarezhiime, mis saavad oma juhised Moskvast.

Paljud inimesed lähevad naiivsusest ja asjatundmatusest Nikaraagua kommunistliku valitsuse propagandafraaside võrku ja tuleb ainult kahetseda, et nende aukukukkunute hulgas on ka Ühendriikide Kongressi liikmeid. On otse imestamisväärne, et Ameerika Ühendriikides on Nikaraagua poolkommunistlikule valitsusele nii palju toetajaid, kellede ridades on sadu aktiivseid organisaatoreid ja propagandiste, kes tegid Esindajatekoja liikmete hulgas tohutut tööd president Reagani abistamisaktsiooni nurja ajamiseks ja Nikaraagua antikommunistidele nii sõjalise kui ka majandusliku toetuse katkestamiseks.

On andmeid, et Nikaraagua kommunistide kasuks tegutseb Ühendriikides eriline, Nikaraagua võrgustik, mis hõlmak ca 160 eriorganisatsiooni. Nende organisatsioonide liikmetest viibisid umbes 700 käesoleva aasta algul kohvi „saagikogumise brigaadide" sildi all Nikaraaguas, kust naasnult levitati igasuguseid lugusid antikommunistide hirmutegudest, pannes erilist rõhku kohtumistele Kongressi liikmetega. Washingtonis on Nikaraagua punaste teenistuses SANE nimeline organisatsioon, kes levitas Contrate (antikommunistide) vastast propagandat televisiooni saatejaamade kaudu. Väga aktiivselt tegutsesid ka paljud kirikute grupid katoliku peapiiskopi James Hickey juhtimisel, kes nimetas Reagani abistamisprogrammi antikommunistidele ebamoraalseks ja seadusevastaseks.

Propagandaaktsiooni üheks veenvamaks argumendiks on väide, et Nikaraagua on väike ja vaene riik ning ei saa kunagi ohtlikuks kujuneda võimsale Ameerika Ühendriikidele. Eriti rõhutatakse, et ameeriklased peavad kogu Ameerika mandri huvides Nikaraaguat majanduslikult toetama, kuna vastasel korral hakkab Nikaraagua toetust saama Moskvalt ja satub seega täielikult sealse kommunistliku aparatuuri mõju alla. Selliste väidete esitajad lähevad vaikides mööda võimalusest, et Nikaraaguast on kujunemas Moskvale võimas propaganda ja sõjaliste jõudude baas kommunistliku revolutsiooni levitamiseks Kesk-Ameerikas. Sellise väite esitamine ei ole liialdus, kuna Salvadori sündmused kõnelevad küllalt selget keelt Nikaraagua tähtsusest revolutsioonibatsillide levitamiseks ja sõjalise abi andmiseks majanduslikult maha jäänud Ladina-Ameerika maadles.

Kongressi Esindajatekoda langes ilmselt selle suurejoonelise ja üksikasjaliselt läbimõeldud propagandalainetuse lõksu kui ta tagasi lükkas Reagani nõudmise Nikaraagua antikommunistidele toetuse andmiseks. Reagani vastu häälestatud ajakirjandus tegi Esindajatekoja otsusest suure numbri ning presidenti peeti löödud meheks. Kuid Reagani edaspidised sammud Nikaraagua kommunistliku valitsuse agressiivsusele piiri panemiseks näitavad, et presidendi vastased ja neid toetavad massimeediumid olid teinud kergekäelise ja etteruttava otsuse.

Jäädes kindlalt oma seisukoha juurde, et Nikaraaguas võimutsevale poolkommunistliku rezhiimi tegevusele tuleb piir panna enne kui see hiljaks osutub, kirjutas president Reagan alla otsusele, millega Ühendriikide valitsus rakendab Nikaraagua suhtes embargo — kitsamas mõttes kaupade sisse- ja väljaveo keelu, kuid laiemas mõttes eeltoodule lisaks ka lennu-, laeva- ja reisiliikluse lõpetamine Ühendriikide ja Nikaraagua vahel. See samm on sisuliselt palju suuremaks löögiks Nikaraaguale kui antikommunistidele toetuse andmise lõpetamine, kuna Ühendriigid moodustavad Nikaraagua tähtsama kaubandusliku partneri. Nikaraagu ekspordib oma produkte, peamiselt kohvi ja banaane, Ühendriikidesse 57 miljoni dollari eest aastas, kuna ameeriklased saadavad samal ajal oluliselt tähtsaid tarbekaupasid Nikaraaguasse 112 miljoni dollari ulatuses.

Presidendi otsus mõjus Nikaraaguas plahvatava pommina, kuna embargo toob Nikaraaguale kaasa tohutuid majanduslikke tagasilööke, mis on seda mõjuvamad, et Nikaraagua kannatab juba praegu suurte majanduslike raskuste all, mis sundisid president Ortega Moskvasse abi otsima. Sealt aga vaevalt midagi tema väljasirutatud käele pudenes, kuna venelastel on endilgi vähe söögiaja saabudes lauale panna. Tõenäoliselt lubati Ortegale aga levereerida täiendavalt relgi, kuna Moskva on alati valmis revolutsiooni tegemiseks relvi andma ning on harjunud sellega, et demokraatlikud riigid maksavad oma majandusliku abiga revolutsioonitegemise kulud välja ja hoiavad ka hiljem kommunistlikud rezhiimid oma toetusega vee peal.

Näib, et Reagani otsus embargo rakendamiseks tabas Nikaraagua marksiste ja Moskva maailmarevolutsiooni organiseerijaid kõige valusamast kohast. Nikaraagua president Ortega oli Reagani ootamatust sammust niivõrd rabatud, et ta lubas Ühendriikide presidendi rahvusvahelisesse kohtusse kaevata ning Tass mainis Moskvas, et Reagani administratsioon vihkab „haiglaselt" sandinistide rezhiimi, kasutades oma hegemonistlike ambitsioonide rahuldamiseks alatuid võtteid.

Tõepoolest imelik lugu — niipea kui keegi julgeb Moskvale vastu astuda ja poliitbüroo maailmavallutamise plaane segada, siis on kohe tegemist „haiglaste ja räpaste" võtetega.

K. A.

SUUR ÕPPETUND

Hiina ja Ungari rakendavad kapitalistlikku kommunismi

Viimasel ajal on tähele pandud, et kommunismi-maailmas on toimunud ümbermõtlemisi, ümberkorraldusi ja isegi korralõdvendusi. Ka kõige kõõrdsilmsem kommunist teab, et kapitalismi-maailmas on elu parem ja mitmekesisem kui marksismi karjalaudas. Mõned kommunismi teoreetikud väidavad küll, et kommunism on alles „arenemas", kuid on selgelt näha, et kommunism takistab ühiskonna tootmisvõimet ja arengut.

Ajakiri „U.S. News" — veebr. 4. 1985 aastal — esitab ülevaate punase ideoloogia maadest, kellede logisev majandus sunnib neid võtma kasutusele kapitalismi ideid ja meetodeid.

Punane Hiina näiteks on teinud järsu pöörde läänepärase vabamajanduse suunas. Hiina juhtkond on otsustanud, et majanduse päästmiseks tuleb muuta kommunismi.

Sellepärast on suurem osa põllunduse kommuune (kolhoose) ühistatud ja jaotatud erataludele.

Tarbekaupa ja põllunduse tooteid müüakse nüüd vabaturul. Tööstusele on antud vabad käed tootmises ja müümises. Rahandus on muudetud kapitalismipäraseks. Hinnad ja palgad olenevad nüüd tarbimisest ja tootmisest. Tuhandeid õpilasi on saadetud õppima läänemaailma koolidesse.

Tulemus on, et Hiinas on suur jõukuse tõus. Taluperede sissetulekud on tõusnud 130 prots. ja Hiina on nüüd põllusaadustes isevarustav — isegi teraviljas. 80 prots. äridest on eraettevõtted. Hiinas on isegi kaheksa miljardit dollarit erakapitali välismaalt.

Hiinlased näitavad uhkusega „jõukaid talusid", millede sissetulek on $10.000. aastas. Seal on nüüd lubatud ehitada avaraid eraelamuid.

Hiina ajakirjandus kirjutas hiljuti ühest kanakasvatuse majandist, mille omaja ostis endale auto. .....

Teda kirjeldati kui kangelast, sest ta oli esimene „maamees", kes sai endale auto kommunismiajastul.

Ka Hiina linnades levib vabamajandus ja eraettevõtlus. Eeskujuks on kapitalismi tugipunktid Aasias, nagu Singapur.

Majanduse arengu kiire „käiguvahetuse" juures võib tulla ette aga „kriiksumisi": Kommuunide lammutamisel on vähenemas riiklik sotsiaalhoolekanne ja hindade liiga kiire tõus võib tekitada inflatsiooni. Hiina valitsus kinnitas aga oma rahvale jaanuaris 1985, et hindu ei lasta palkadest mööda jooksta. Töötus on teine mure. Kui majandite ja tehaste tootvus suureneb, võivad paljud jääda ilma tööta.

Kindlasti on Hiinas veel maoiste, kes kardavad oma võimu kaotamist,

Kuid valitsuse reformipoliitika on kindlal joonel: vabastada hinnad, tootmine ja turustamine riigi kontrollist.

Viie aasta pärast, kui kõik läheb hästi, maksustatakse tööstused tootmise tulude pealt; töölistele makstakse tootmise pealt ja kahjuga töötavad tööstused lastakse minna „seina äärde".

Sellega on kommunistlik Hiina avalikult teatanud, et marksismleninism ei tööta.

Ungaris on uuendatud kommunismi juha palju aastaid. Elatustase on Ungaris nii kõrge, et igal aastal läheb Ungarisse oste tegema 5 miljonit inimest Ida-Euroopast. Ungari käsitöölised, taksojuhid, poepidajad ja sööklapidajad tegutsevad peaaegu sama iseseisvalt kui lääne-maailmas. Budapestis on müüa Itaalia riideid ja Ameerika ajakirju. Luksushotellid ja üks kasiino teevad head äri. Puudusi peaaegu ei tunta. Budapesti askeldav elu meenutab rohkem Pariisi, kui teisi Ida-Euroopa igavaid ja halle linnasid.

Ungari eramajandid toodavad 40 prots. toidust, (statistika järgi, kuid see prots. võib olla kõrgem). Pool miljonit ungarlast külastab läänerriike igal aastal.

Eraisikud võivad enampakkumisel üle võtta „punasesse jooksnud" riigi ettevõtteid.

Tasuna maksavad riigile teatud osa tulust, kui seda on. Tööstuste juhtkonnad ei pea enam vaidlema valitsuse ametimeestega tootmise pisiküsimustes. Üle poole hindadest Ungaris tuleneb tootmise ja tarbimise vahekorrast.

Selle aasta alguses astub Ungari majandus veel ühe sammu edasi uue reformiga; tõstes veelgi hindu, nõudes juhtkonnal arvestada rohkem töölistega, kuid vallandades ülearuseid töölisi. Osa inimesi kaotab töökohti, kuid need saavad minna laienevaisse eraettevõtteisse.

Kuigi venelased vaatavad edukale Ungarile pahase pilguga, ei saa nad otseselt midagi teha,

vähemasti mitte nii kaua, kui Ungarit valitseb kommunistlik partei ja Janos Kadar, kelle nad ise panid pukki peale Ungari ülestõusu (1956).

Pealegi üle poole Ungari kaubandusest toimub siiski teiste Ida-bloki maadega.

Kuid majanduse vabameelsus ja sidemed Läänega on toonud kaasa keerukusi. Aastal 1982 jooksis Ungari rahakassa kuivaks ja International Monetary Fund aitas dollaritega. Välislaenud Läänest on üsna suured. Iga neljas ettevõte on „probleemidega", nagu ütleb Ungari majandusminister. Hinnad on tublisti tõusnud, tekitades kohati nurinat inimeste hulgas.

Selge on, et Ungari reformide inspiratsioon tuleb Lääne edukast majandusest. Ungarlaste poliitilised püüdlused on peale 1956. aastat seisatunud, kuid nende materiaalsed püüdlused on avalikult seotud läänepäraste tootmise ja tarbimise seadustega.

YLO

Järgneb

Sakslased protesteerivad

BONN — Peaaegu 100.00 protesteerijat võtsid osa ülestõusmispüha ajal demontsratsioonidest Lääne-Saksamaal tuumarelvastuse ja maailmaruumirelvade vastu. Protesti juhid Frankfurtis ütlesid, et protestid olid organiseeritud samaaegselt 200 linnas ja külas üle kogu maa.

Salajane keskkonna saastamine

Loendamatud tööstused Ontarios kasutavat linnade mustavee-süsteeme tööstuslike jäätete likvideerimiseks. Ontario Keskkonna Ministeerium ei saavat seda takistada, kuna ametlikult polevat mustavee torustikud osa keskkonnast. Mitmel juhul on mustavee süsteemi teenistujad keeldunud töötamast maaaluseis torustikes mürgiste gaaside tõttu, mis pärinevad tööstuslikest jäätetest.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

18., 19. ja 20. mail
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

25. ja 26. mail
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

Lättemäel kõlab eesti laul

Montreali eestlastel on traditsiooniks kujunenud tähistada Võidupüha Lättemäe kaunis looduses. Tänavu leiab see aset laupäeval, 22. juunil, algusega kell 17.00. Aktuse kavas on meeldivaks üllatuseks, et Toronto Eesti Segakoor esitab kuulajaskonnale mitmed laulud. Juhatab Asta Ballstadt. Mõned laulud lauldakse koos Montreali segakooriga. Aktuse kõne peab Ain Vaus.

Peale aktust on järve ääres asuvas Karl Pruuli hubases saalis omavaheline koosviibimine, kus ei puudu ka võimalus jalakeerutamiseks. Kõik on teretulnud.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Relva ja sulega sõdimisest Eesti eest

27. mail toimub Tartu Instituudi loneguõhtu, kus külalislektoriks on seekord keemiadoktorist kirjanik Heino Susi, kelle kaheköiteline soomepoiste elu käsitlev teos „Üle lahe" ja „Kojutulek" äratasid kümme aastat tagasi elavat tähelepanu. Nüüd on Eesti Kirjanike Kooperatiivi järgmise poolsarja esimeseks raamatuks tema tõsieluromaan „Sarviku sulased", millest katke ilmus tänavu „Vaba Eestlase" joonealusena.

Eeloleva loengu teemaks ongi „Sõdimine Eesti eest relvaga ja sulega, sarnasusi ja erinevusi". H. Susi leiab, et meil polnud antud II maailmasõjas sõdida oma maa eest Eesti sõduritena Eesti Vabariigi sõjaväe mundris. Ometi sõditi selleks, et sõja lõppedes Eesti oleks idavaenlasist puhas ja oleksid võimalused iseseisvuse taastamiseks. Kaotati, kuid need, kes ühiselt on tulest, veest ja verest läbi käinud, on liidetud ühiseks pereks niikaua kui neid on.

Sõda on läbi, aga sõdimine käib edasi enamasti sõna ja sulega, millega kerkivad õige mitmed probleemid. Sõjas peab kuulama ülemuse sõna, peab säilitama distsipliini, peab tegutsema ühiselt ega saa asju omamoodi ajada, kui see ei meeldi.

Sule ja sõnaga on teisiti. Üheski vabas ühiskonnas ei valitse üksmeel ja rahu, sest eriarvamuste sõelumisel ja ka ägedas sõnasõjas koorub välja tõde. Sõduritele oli see üleminek korralt ja sõnakuulmiselt vaba vaidluse ja debatti juurde vahel raske, sellega polnud harjunud. Kultuurivõitlust saab pidada ainult mitmekülgsel pinnal, kus kord ja distspliin on surmavaks mürgiks.

Ühte peab ometi alati meeles pidama, ka need, kes hetkel teisiti mõtlevad, pole sellepärast mitte vastase käsilased või roosad. See kes kaasmaalase kohta niisuguse süüdistuse suhu võtab ilma kindlate tõenditeta alandab iseennast ja tervet meie kultuuri. Samal ajal kisub see mutta kõik meie pürgimised ja vihjab kurvale tõigale, et me pole veel mitte jõudnud kultuurrahva tasemele, arvab H. Susi oma lonegule mingeid tugialuseid seades.

H. Susi on sündinud 27. juulil 1925, õppis Westholmi gümnaasiumis, oli vabatahtlikuna Soome sõjaväes, õppis keemiat Hamburgi Hansa ja Aacheni Tehnikaülikoolis, saades 1950. a. „Diplom Chemiker" kraadi. Õppis Oklahoma ülikoolis poliitilist teadust, jätkas Purdue ülikoolis kuni saavutas keemiadoktori kraadi 1955. a. Kirjutanud mitmeid teaduslikke töid.

Olnud Metsaülikooli lektor 1972—84, pidades kursusi Eesti ajaloost ja kirjandusest, olnud ka hiljuti ilmunud koguteose „Metsaülikool" toimetaja.

Kalevi lipkond jüripäeva paraadil. Foto: Ervin Aleve

Eesti Gaidide Malev Kanadas

Ringkiri - Jüripäevaks 1985

Pühitseme sellel aastal eesti gaidluse 65-ndat sünnipäeva ja anname lubaduse ka tulevikus olla eesti keele ja kultuuri hoidjaiks ja edasikandjaiks.

Jüripäev on selleks päevaks, mil tunnustust avaldatakse nendele, kes eesti gaidlusele annud oma parima: gaidlikus vaimus kasvades ja rahvuskultuuri edasi kandes.

Eesti Gaidide Malev Kanadas juhatuse ettepanekul on Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise juhatus kinnitanud järgmised ülendused Jüripäevaks 1985:

Hoolsaks hellakeseks

Katrin Lepik, Toronto „Põhjala Tütred", Kersti Pikk, Toronto „Rajaleidjad", Alissa Puhm, (R), Kristi Rand, (PT), Lia Saastamoinen (P.T.)

Hoolsaks gaidiks — II-järgu gaidid

Kristi Laansoo (P.T.), Lisa Lambur (P.T.), Leili Lukas (R), Erika Meipoom (R), Liisa Novek (PT), Ellen Oiling (PT), Monika Roose (PT), Anne Ruberg (PT), Ellen Silm (PT), Liisa Soots (R), Karina Tamm (R), Ülle Träss (PT), Katsin Verret (PT).

Eeskujulikuks Gaidiks — I-järgu gaidid

Ingrid Jürman (PT), Riina Kindlam (R), Rita Lees (R), Ingrid Silm (PT).

Nooremgaideriks — I-järgu E-gaidid

Kadri Koop,, Leena Rosenberg, mõlemad Toronto „Põhjala Tütred".

Gaideri väitekirja kaitsmise õigus — nooremgaiderile

Sirje Järvel (R), Eevi Novek E.G.M.K., Linda Roosipuu (PT).

Lipkondade poolt on kinnitatud järgmised KIITUSKIRJAD tublidele hellakestele ja gaididele:

Kiituskiri hellakestele

Krista Kukla, Maaja Kukla, Maarika Meipoom, kõik Toronto „Rajaleidjad".

Kristiina Hogg, Silvi Jaason, Tiiu Nõmmik, Vaiki Taul, kõik Toronto „Põhjala Tütred".

Kiituskiri gaididele

Linda Parve (R), Liisa Kukk, Ingrid Laar, Taimi Petersoo, Merike Purje, Tamara Tambre, Erika Veret, kõik Toonto „Põhjala Tütred".

Kiituskiri vanemgaididele

Lee Metsaloo, Kadri Nõmmik, mõlemad Toronto „Põhjala Tütred".

Sõprusmärk

Hr. Arni Metsaloo, Toronto.

Eesti Gaidide Maleva Kanadas juhatus avaldab erilist kiitust ja tunnustust tublile juhile — Linda Kukk, Montreali „Virve".

Eesti Gaidide Maleva Kanadas juhatuse, Eesti Skautide Maleva Kanadas staabi, Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise ja Eesti Skautmasterite Kogu Kanada Koondise juhatuste ettepanekul ja Eesti Gaidide Liidu ja Eesti Skautide Liidu Keskbüroode otsusega on annetatud —

Tammetäht II järk

Hr. Vello Hubel, hr. Villem Noolandi, pr. Maret Pajo, pr. Irje-Ann Pihlberg, pr. Linda Pint, pr. Aino Rooneem, kõik Torontost.

Eesti Gaidide Maleva Kanadas poolt korraldatud salgajuhtide kooli lõpetasid 1985. aastal alljärgnevad gaidid —

Kristi Laansoo (PT), Erika Meipoom (R), Pia Metsala (PT), Kadri Nõmmik (PT), Liisa Soots (R), Karina Tamm (R), Ülle Träss (PT), Katrin Verret (PT).

Eesti Gaidide Maleva Kanadas poolt korraldatud hellakeste ja gaidide ujumise võistlusel sai esikoha Toronto „Põhjala Tütarde" naiskond: Monika Medri, Merike Kolga, Ülle Träss, Monika Kask, Monika Roose.

Eesti Gaidide Maleva Kanadas poolt korraldatud Punase Risti esmaabi kursuse lõpetasid järgmised gaidid:

Lisa Kald (TR), Riina Kindlam (TR), Rita Lees (TR), Kadri Nõmmik (PT), Ellen Oiling (PT), Marja-Leena Roos, (R), Anne Ruberg (PT), Ellen Silm (PT), Ingrid Silm (PT), Liisa Soots (R), Karina Tamm (R), Tiina Martjak, E.G.-M.K.

Eesti Gaidide Maleva Kanadas poolt korraldatud gaidide salgavõistluse võitjaks salgaks kujunes „Põhjala Tütarde" Päiksekiirte salk: Juht: Lisa Abe, abi: Lisa Lambur, Liisa Novek, Ellen Oiling, Monika Roose, Anne Ruberg, Ellen Silm, Tamara Tambre.

Torontos, jüripäeval 1985

LISANNE VAHER, gdr.
Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise juhataja

ANNE-MAI KAUNISMAA, ngdr.
Eesti Gaidide Malev Kanadas juht

Surnud ja vabanenud poliitvangid

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskusele on saabunud teated järgmiste Eesti poliitvangide surmast ja vabanemisest.

ALFRED KIROTOSK, sünd. 4. mail 1901 Kuusalus, Harjumaal. Olnud Eesti Vabariigi ajal kaevuriks Viivikonna põlevkivikaevanduses. Oli saksa okupatsiooni perioodil Narva Omakaitse teenistuses. Alfred Kirotosk arreteeriti 1974 ja mõisteti nõukogude okupatsioonivõimu poolt lavastatud Narvaprotsessis Eesti NSV kriminaalkoodeksi § 62 järgi „kodumaa reetmise" eest 15. a. sunnitööle. Kandis oma „karistust" Mordva sunnitöölaagris nr. 389/3—5 Barashevos. Vabanenud kaasvangide andmeil kannatas enam kui 80-aastane Alfred Kirotosk raskekujulise arterioskleroosi (tuiksoonelubjastus) ja hüpertoonia (kõrge vererõhk) all. Nüüd on Läände jõudnud teade, et Alfred Kirotosk suri Barashevo orjatöölaagris juunis 1984. Teda jäid kodumaal leinama abikaasa Marie ja tütar Krista, kes asuvad Kuusalus. Alfred Kirotoskil oli kaks eestipoolset hooldajat Rootsis ja USA-s.

ALAR ALU, sünd. 1942 Pärnu-Jaagupis, Pärnumaal. Elukutselt tööline. Alar Alu arreteeriti 17. novembril 1982 Pärnu-Jaagupis L. Brezhnevi matusepäeval Pärnu-Jaagupi alevis asuval töörahva saadikute täitevkomitee hoonel nõukogude punalipu mahakiskumise ja selle asemele sini-must-valge rahvuslipu heiskamise pärast. Alar Alu „karistati" okupatsioonivõimu poolt Eesti NSV kriminaalkoodeksi § 195—2 järgi „kuritahtliku huligaansuse" eest 2. a. sunnitööga. Ta vabanes peale „keemias" olemist, st. peale sunniviisilisel tööl viibimist 17. novembril 1984. Alar Alul oli kaks eestipoolset hooldajat Rootsis ja USA-s.

ANDRES KARU, sünd. 1965 Lahepera külas, Alatskivi lähedal, Tartumaal. Oli Peipsi järve kaldal tegutseva Kallaste Kutsekeskkooli nr. 5 õpilane. Arreteeriti koos kaasõpilase Raul Künnisega märtsis 1982 ja mõisteti sama aasta mais Eesti Vabariigi aastapäeval, st. 24. veebruaril 1982 Alatskivi pargis sini-must-valge rahvuslipu heiskamise eest kahe ja pooleks aastaks sunnitööle. Raul Künnist „karistati" 2. a. sunnitööga. Nende viit koolikaaslast „karistati" administratiivkorras rahatrahviga. Andres Karu vabanes Tallinna sunnitöölaagrist novembris 1984. Tal oli neli eestipoolset hooldajat Rootsis ja USA-s.

ANDRES BERG, sünd. 1964. Kooliõpilane. Kavatses juulis 1982 koos Olev Kiirendiga, Sergei Ljubkoga, Rainer Männaga ja Allan Ruusiga Saaremaalt lennukiga välismaale (arvatavasti Rootsi) põgeneda. Eesti NSV ülemkohus mõistis märtsis 1983 Andres Bergile Eesti NSV kriminaalkoodeks § 197/I—2 järgi (õhusõiduki hõivamine äraandmise eesmärgil) 2. a. sunnitööd. Olev Kiirendit „karistati" 7. a. sunnitööga. Sergei Ljubkole, Rainer Männale ja Allan Ruusile mõisteti 2. a. vabadusekaotust tingimisi. Andres Berg vabanes Tallinna sunnitöölaagrist 30. märtsil 1985 ja asus vanemate juurde. Andres Bergil oli eestipoolne hooldaja Rootsis.

ALAR KUME, sünd. 1957 Kilingi-Nõmmel, Pärnumaal. Elukutselt tööline. Vallaline. Aktiivne noor luterlane. Alar Kume arreteeriti koos Jaanus Pihelgasega septembris 1981 Põhja-Venemaal. Süüdistatuna „ebaseadusliku piiri ületamise katse" eest, paigutati mõlemad psühhiaatrilise ekspertiisi teostamiseks Serbski mentaalinstituuti Moskvas, kus neid usklikkuse pärast „hulluks" tunnistati ja Leningradi erivaimuhaiglasse paigutati. Detsembris 1982 viidi Alar Kume Orjoli linna eri-psühhiaatriahaiglasse. Alar Kume on nüüd vabanenud ja asub ema juures Võrus. Alar Kumel oli kaheksa eestipoolset hooldajat Austraalias, Rootsis ja USA-s. Peale selle tegutses tema vabastamiseks kaks Amnesty Internationali gruppi ja kaks rootsi hooldajat.

ARTUR JOHANNES PUPART, sünd. 1924 Tamsalu külas, Saaremaal. Astus 1941 vabatahtlikult 41. politseipataljoni. Suutis end KGB eesti varjata kuni 1960-aastate lõpuni. Arreteeriti ja mõisteti okupatsioonivõimu poolt lavastatud Pihkva-protsessis 1970 „kodumaa reetmise" eest 15-aastaks sunnitööle. Kandis oma „karistuse" Mordva sunnitöölaagris nr. 385/7. Vabanes detsembris 1984 ja jõudis kaks päeva enne ema surma vanemate juurde Kuressaarde. Artur Johannes Pupartil oli kaks eestipoolset hooldajat Rootsis ja USA-s.

Montreali E. Seltsil 160 liiget

Endel Ruberg, Marti Pedriks ja Anton Pindam Montreali Eesti Seltsi auliikmeiks

Montreali Eesti Seltsi peakoosolek toimus 25. aprillil 1985 Jaani koguduse seltskondlikus ruumis. Koosolekust osavõtt oli kasinavõitu, mis mõjustatud osaliselt sellest, et midagi erilist polnud juhtunud, ega midagi põnevat polnud ka ette näha. Koosolekut juhatas Peeter Möldre.

Koosolekul leidis kinnitamist, et Montreali Eesti Seltsil, kui kesksel organisatsioonil on väljakujunenud teatud kindlad funktsioonid, nii eesti rahvusgrupi eluvaldustes kui ka koostöös teiste rahvusgruppidega. Eesti konsulit siin muidugi pole, kuid Eesti Seltsi esimehel tuleb sageli täita peamiselt esinduslikus osas niiöelda konsuli ülesandeid.

Seltsi liikmete arv on 160,

kellede „hoolitsemise" eest avaldati kiitust liikmeskonna sekretärile Anton Pindam'ile.

Kiita sai ka laekur Valmer Kurol eeskujuliku rahalise asjaajamise eest.

Järgmiseks tegevusaastaks valiti tagasi endine esimees Richard Leitham ja juhatuseliikmeteks Ülle Leitham Jaan Raudsepp, Valmer Kurol, Epp Luik ja Anton Pindam. Balti Liitu valiti Peeter Möldre, Richard Leitham, Meeme Sultson ja Jaan Raudsepp.

Et tänada ja autasustada Eesti Seltsile ja eesti Ühiskonnale tehtud tubli töö eest,

valis koosolek Richard Leithami ettepanekul seltsi auliikmeteks Endel Rubergi, Matti Pedriksi ja Anton Pindami.

Sõjakurjategijad Kanada kohtutesse

MONTREAL (CP) — Kanada kodanikke, keda süüdistatakse sõjakuritegudes, ei tohiks maalt välja saata ja nende kohtuprotsessid peaksid läbi viidama Kanadas, selle maa seadusandluse ja kohtusüsteemi raamistikus.

„Kui kedagi süüdistatakse Kanadas, siis peab tema süü määritletama Kanada kohtutes, vastavalt Kanada seadustele," väitis Roman Serbyn Montreali Kanada-ukrainlaste komiteest.

„Kõigile Kanada kodanikkudele, vaatamata nendele omistatud süüdistuste iseloomule, peaksid olema kättesaadavad kõik õiguslikud vahendid, mis on määritletud Kanada põhiseaduses ja jõusolevas seadusandluses," ütles Serbyn Deschenes'i Sõjakurjategijate Uurimiskomisjoni istungil Montrealis. Serbyn, kes on ajaloo professoriks Montreali Quebec'i ülikoolis

soovitas komisjonile selle mandaadi laiendamist, mis võimaldaks sõjakurjategijate otsimist ka teistes maades, ilmselt vihjata N. Liidule.

Kanada Juudi Kongressi juriidiline nõuandja Irwing Cotler ütles, et tema grupp esitab järgmisel nädalal komisjonile 75-st nimest koosneva arvatavate sõjakurjategija nimestiku, kellest kõik elunevat Kanadas.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

	Kanadas:	USA-s:
I klassi postiga (kiripostiga):		
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

UINUS VAIKSELT ARMAS ISA, VANAISA JA ÄI

JOHANNES VILBASTE

sündinud 6. oktoobril 1893 Neemes
surnud 11. mail 1985 Torontos

Mälestavad leinas

HELJU
tütar ESTER perekonnaga Rootsis
poeg OSVALD perekonnaga Rootsis

KAUAAEGSET TUTTAVAT

JOHANNES VILBASTE'i

mälestavad

KARL VAHER abikaasaga
EVALD LILLEBERG abikaasaga
ROBERT LAIGAR abikaasaga

OLGU VÕÕRAMAA MULD SULLE KERGE, ARMASTATUD ONU

JOHANNES VILBASTE

Leinavad kurbuses

EVALD Torontos
HERBERT ja ERALD perekondadega Rootsis

Varalahkunud head sõpra

NORMA SEPP'a

mälestavad leinas

EMILIE KRUUV
HARALD, HELJO ja ALLAN

Muld ei mälestust matta jõua —
puhka rahus, kallis Norma!

Kauaaegset armast klubiliiget

JULIA STERN'i

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Leinateateid

USA-s suri 6. märtsil Arno Raag, sündinud 26. augustil 1904 Väägvere.

New Yorgis suri 2. märtsil Juhan Kuuskmäe, sündinud 1. jaanuaril 1914 Eestis.

USA-s Elkhartis suri 3. märtsil Edgar Matisoo, sündinud 7. jaanuaril 1904 Vastseliinas.

USA-s Palisades Parkis suri 1. märtsil Elsa Roomann, sündinud 30. detsembril 1897 Lihulas.

USA-s Illinoisis suri 21. veebruaril Hugo Mölder, sündinud 7. märtsil 1909 Lohusuus.

Stokholmis suri 7. märtsil Irmgard Liebus, sündinud 10. juunil 1894 Tallinnas.

Södertäljes suri 27. veebruaril Karl Visnapuu, sündinud 28. märtsil 1912 Eestis.

Rootsis suri 10. märtsil Nikolai Jaaksaar, sündinud 13. detsembril 1907.

Rootsis Saltsjö-Boos suri 15. märtsil Alfred Põldma sündinud 5. septembril 1920 Taeblas.

Peetri koguduse pühapäevakool palmipuudepühal rongkäigus palmiokstega.

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechhollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 19. mail kell 11 hommikul TAEVAMINEMISPÜHA JUMALATEENISTUS.

Pühapäeval, 26. mail kell 4. p.l. NELIPÜHI JUMALATEENISTUS. Teenib õpetaja Elmar Pähn.

Pühapäeval, 2. juunil kell 11 hommikul LEERILASTE ÕNNISTAMISE JUMALATEENISTUS. Teenivad õp. Elmar Pähn ja koguduse õpetaja.

Pühapäeval, 9. juunil SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED. Mt. Pleasant kalmistul kell 3 p.l. ja York kalmistul „N" osas kell 5 p.l.

Pühapäevakool igal pühapäeval jumalateenistuse ajal ja leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Piiblitunnid kell 3 p.l. iga õhtupoolse jumalateenistuse eel.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

Pühapäeval, 19. mail JUMALATEENISTUS kell 1.30 p.l., teenib õp. A. Jalonen.

Leeriõnnistamise JUMALATEENISTUS on nelipühal, 26. mail kell 1.30 p.l. Armulaud kaetud.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Juhatab Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Kolmapäeval, 15. mail kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

Pühapäeval, 19. mail kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb dr. Mart Leesment ja tunnistusi.

Kell 6 õ. Ingilskeelne JUMALATEENISTUS. David Smith ja tunnistusi.

Kolmapäeval, 22. mail kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Eelteade: Evangeeliumi nädal 31. maist 5. juunini. Külaliskõneleja pastor Terry Lige, Vancouverist.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardc Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 19. mail kell 10.15 hommikul pühapäevakool täiskasvanuile. Kell 11.00 h. JUMALATEENISTUS, kõneleb H. Eller, solist Senta Medri.

Kell 6.00 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, K. Raid.

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue

(ailmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laupäeval, 18. mail kell 9.30 hommikul PIIBLITUND vaba mõttevahetuse korras. Kell 11 hommikul TÄNU-JUMALATEENISTUS. Sõnavõtt kõigile osavõtjaile vaba, teema „Kuidas Jumala käsi mind on elus juhtinud."

Tule ja jutusta!

Piiblikool igal laupäeval kell 9.30 homm. JUMALATEENISTUSED igal laupäeval kell 11 homm. Kõik teretulnud!

Juhendeid kevadiseks aiatööks

Toronto Eesti Aiandusklubi sisetegevus lõppes aprillis laudkonnavestlusega teemal „KEVAD AIAS". Laudkonnas olid Madis Jürima, Eino Kuris ja Martin Lepik. Kokkutuleku algul esitas M. Lepik valguspilte kevadel õitsevatest kaunidest tulpidest, nartsissidest, hüatsintidest, krookustest jt. sibullilledest.

Järgnes laudkonnavestlus, kus esimesena võttis sõna Hamiltoni Botaanika-aias töötav M. Jürima. Ta vaatles aedviljade kasvatamist, kasvatamiseks vajalikku mulla ettevalmistamist, väetamist, külvi ja istutamise aegu Toonto piirkonnas jne. Soovitas mitte iga aasta kasvatada samu aedvilju samal kohal. Liblikõielised nagu herned ja oad toodavad ise mulda lämmastikku. Selgitas üksikasjades aedviljade nagu kõrvitsate, tomatide, spinatide, salati, pipra, ubade, kaalikate, sibulate, porgandite, kurkide jt. erinevaid sorte ja omadusi.

Martin Lepik rõhutas kevadiste aiatööde osas pojengide suurt väetise vajadust, õigeaegset rooside talvekattest vabastamist, rooside tahmlaiksuse (Black Spot) haiguse vältimiseks mulla pritsimist lubiväävliga (Lime Sulphur), kaskede leheürasku kahjustuste välitimiseks õigeaegset määrimist Cygon 2E-ga, viljapuude pritsimise vajadust jne. Kevadel tuleks väga kõrgeks kasvanud vaarikad lõigata lühemaks. Külmade kindlamad võõrasemad ja violad võiksid õitseda enne suvelillede istutamist mahutides ja vaasides. Laialt kasvanud püsililled tuleks ümberistutada. Ka selgitas M. Lepik kokkuvõtlikult happevihma probleeme.

E. Kuris esitas uusi Kanada ja USA taimede sorte. Muuhulgas olgu nimetatud uus Kanada forsüütia „Northern Gold" ja leinalääts-puu (Weeping Peashrub) „Walker". USA 1985. valiktaimedest Jaapanist pärinev mätashari (Celosia) „Century Mixed", Saksamaalt tulev pelargoonium (Geranium) „Rose Diamond", Prantsuse päritoluga raudürd (Verbina) „Trinidad", Itaalias aretatud pruudisõlg (Zinnia) „Yellow Marvel", USA-st pärinev salat „Red Sails" jne. Ka vaatles sõnavõtja mahuteid (Field-Grow Containers in the Ground), milledes saavad puukoolid maa sees kasvatada suuri puid. Selle uue meetodiga välditakse suurte mullapallide tegemine ja suurte ning raskete masinate kasutamine. Ümberistutamisel ei ole puude juurestik kahjustatud.

Igale ettekandele järgnes arutlus, kus nii mõnigi aianduslik probleem lahenes.

E. Kuris

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 15. mail kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Pühapäeval, 19. mail kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

Kolmapäeval, 22. mail kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

EELK PEETRI KOGUDUS

917 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 19. mail kell 11 hommikul. Teenib õp. E. Heinsoo.

Pika nädalalõpu tõttu piiblitunde ja pühapäevakooli ei ole.

NELIPÜHA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 26. mail kell 11 hommikul. Laulab Cantate Domino R. Toi juhatusel.

Järgneb PÜHAPÄEVAKOOLI LÕPUKOOSVIIBIMINE all saalis. Kõik on kutsutud!

Piiblitund kell 10 hommikul.

Praost A. Taul on Londonis Inglismaal 12.—25. maini, kus jutlustab EELK Londoni koguduses. Vajaduse korral helistada õp. E. Heinsoo. 238-9387 või 483-6848.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeva hommikul kl. 9.30 kuni 12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8-ni.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

MÜLK 85 Portlandis

USA Läänerannniku Eesti Päevade eel toimub Portlandis kolmepäevane kogunemine (27.—30. juuni 1985): MÜLK ehk Metsaülikool Läänekaldal, ehk „Miks Üldse Lüüa Kaasa?" Ruumid mahutavad 50 inimest ja aprilli lõpuks oli 30 tulijat teada. Neile, kes registreerivad mai lõpuks, on koht garanteeritud. Hiljem võetakse vastu ainult kui ruumi jätkub. Kava, mis asetab rõhu sellele kuidas teoreetilisi teadmisi ja kultuurilis-poliitilisi aktsioone kokku viia, on täienenud järgmisega.

Laudkonna-vestlus „Noored eesti seltside juhatuses". Mitmegi seltsi juhatused Läänerannikul on siirdunud üsna järsku väga vanadelt õige noorte kätte. Mõned neist noortest arutavad laudkonnas oma kogemusi. Lühiloengu „Esto-America: vajadus ja probleemid" esitab ajakirja toimetaja Juta Ristsoo. Baltic Youth Congress on teise lühiloengu teemaks, mille esitaja on veel lahtine. Peeter Einola, ESTO noortekongressi juhataja Torontos, juhatab kokkuvõtvat ajuraju „ESTO noortekongress ja mis edasi saab". Elmar Maripuu ja Heli Kivilaht esitavad teatri-õhtul satiiri „Esto macho", põimiku Hando Runneli luulest ja psühhokomöödia „Armujook".

Nagu varem teatatud, on kavas loengud Juhan Simonsonilt Rahvuskomitee kohta, Marilyn Vihmanilt eesti keele õpetamisest, Rein Taageperalt olukorrast Eestis ja Taavo Virkhausilt Tubina loomingust, samuti kaks pidu. Rahalist toetust MÜLK'i teostamiseks on saatnud Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides, Eesti Teaduslik Ühing Ameerikas ja Eesti Kultuurifond. On loota ka toetust Läänerannniku organisatsioonidelt ja kogudustelt, olgu otseselt või aidates kaasa mõne oma piirkonna noore sõidukuludele.

Osavõtumaks on 25 USA dollarit, üle 35-aastastel aga 35 dollarit. Tshekid kirjutada nimel „MÜLK" ja saata Salme Taageperale, 19 Mayapple Way, Irvine, CA 92715, USA, (714) 786-9291.

Hotelli-reservatsioonid saata mai lõpuks Malle Kollomile, 3051 SW Turner Road, West Linn, OR 97079 koos ühe ööpäeva sissemaksuga Mariott Hotel'i nimele (kaheinimese tuba 46 dollarit). Tee oma suveplaanid juba praegu! Tule Portlandi ja võta sõpru kaasa!

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Meie tunded argielu probleemides

Dr. Taimi Proosi kaks tervishoiu alast ettekannet

Toronto Eesti Baptisti Koguduse naisringi kutsel viibis Torontos dr. Taimi Proos Vancouverist, kes pidas kaks tervihoiu alast ettekannet 25. ja 27. aprillil. Teemaks oli „Meie tundéd argielu probleemides." Juuresolevalt toome referaadi lühikokkuvõtte: Matt. 6, 25—34.

Rahutus, kartus, mure läbib punase joonena inimsoo ajaloo. Julius Caesar mainib juba enne Kristust, et vanad roomlased — Gallia rahvas olid hirmul, et taevas langeb alla nende peale. Piibli esimestelt lehekülgedelt loeme, kuidas inimese puhas vahekord Jumalaga katkes pattulangemise läbi ja inimest haaras hirm. Primitiivse inimese kartust aga ei saa võrreldagi moodsa ajastu inimese mure ja kartusega. Seda nn. moodsa aja haigust tuntakse tänapäeval „anxiety" nime all. Enne II Maailmasõda seda sõna ei olnud veel meie Silveti sõnaraamatus. 1964. a. Silvet aga toob selle juba ära: anxiety — rahutus, muretsemie.

Endised standardid — ökonoomsed, ühiskondlikud ja eetilised enam ei maksa, grupeeringud nagu ühiskond, perekond, kirik on nõrgenenud ja see muudab meid ebakindlaiks. Elu on muutunud kahtluste labürindiks, kust ei näi olevat väljapääsu. „Kas inimene peab alati muretsema?" küsib keegi Andres Johansson. „Äratuskell heliseb, uus päev algab. Pean ma muretsema, mis see päev võib tuua? Lähen dushi alla. Pean ma muretsema, et vesi pole küllalt puhas? Söön oma võileiba. Pean ma muetsema, et leiva sisse on lisatud keemilisi aineid? Sõidan tööle. Pean ma muretsema autogaasidest rikutud õhu ja müra pärast? Pean ma muretsema rahvaarvu tõusu pärast, töötute arvu kasvu pärast, näljahäda ja sõjaohu pärast?" Probleemide laviin kasvab. See koormab ja kahjustab meie psüühikat. Pideva stressi tagajärjel haigestub ka meie keha. Südame- ja vere soonkonna haigused, mao- ja seedetrakti haigused, allergilised hingamisteede haigused võivad *järgneda pidevale ülepingele. Psühholoogid ravivad muretsemist rohtudega, elektri shokkraviga*, operatsioondega ja nn. psühhoteraapiaga: võimlemine, sport, soojad vannid, puhkus, vaheldus jne.

Arvatakse, et lapseea esimestest kuudest ja aastatest peaks juba püüdma ära hoida kõik rahutuse ja hirmu tekitavad põhjused. Dr. Stanley Greenspan oma raamatus „First feelings" pöörab suurt tähelepanu lapse emotsionaalsele arengule. Harmooniline kodu ning armastavad vanemad rajavad alusmüüri kindla ja rahuliku isiku kujunemisele.

On olemas üks mureliik, mis oma olemuselt on positiivne. Mure argielu ülesannete ja kohustuste vastu, mis paneb meid meie aega ja tööhulka kavandama ja planeerima. Tagajärjeks on märkimisväärsed töötulemused. Mure Jumalariigi töö pärast ja hingede päästmise pärast ei ole iial üleliigne. See mure paneb meid palvetama ja teistele inimestele mõtlema, kaasinimest aitama.

Teiseks argielu probleemiks on armukadedus. Õpetussõnad 6, 34 ütleb „Sest armukadedusest tekib mehe tuline viha ja ta ei halasta kättemaksu päeval." Ülemlaul 8,6 ütleb, et „armukadedus on julm nagu surmavald." Armukadedus on kahtlus oma elukaaslase truuduse suhtes.

Armukadedus on väga ebapopulaarne ja moest läinud asi. Me kardame seda ja tahaksime sellest lahti saada sel viisil, et teeme näo negu seda ei olekski. Moodsa aja suur vabadus on teinud seda, et seltskonnas võime avalikult rääkida kõige intiimsemaist asjust, aga mitte armukadedusest. Me väldime seda sõna, kuid ometi on see olemas. See kuulub ikkagi inimese olemusse, mitte jagada oma armastatut kellegi teisega. Psühholoog dr. Leslie Farber ütleb: „Ma pole iialgi kohanud inimest, kes ei oleks olnud armukade." Ometi ei leidu teaduslikes uuringuis peaaegu üldse materjali armukadeduse kohta. Shakespeare'i ja kreeka tragöödiates kohtame seda, samuti psühhoanalüüsides on see ära toodud.

„Armukadedust ei saa ravida teaduslikult", ütleb dr. Farber, „sest armukade inimene võib käituda täiesti ilma loogikata ja ootamatult. See tunne võib tõugata igati head, ausad, mõistlikud inimesed traagiliste tagajärjedega tegudele.

Praktiline nõuanne: 1. Kui sul on kahtlus teise ebatruuduses, kuid puudub fakt — hoia see endale. Ära hakka etteheiteid tegema ega süüdistama. 2. Katsu iseennast läbi, kontrolli oma käitumist, võibolla leiad enda juurest mõne põhjuse, mis võis seda põhjustada. Leidnud põhjuse iseenda käitumisest, aktsepteeri see ja kõrvalda. Kui kahe inimese vahel valitseb sügav tunne, võib armukadedus saada võidetud ja armastus ning kooselu taastatud.

Kuidas suudame elada oma tunnetega igapäevase elu probleemides? Raskused, õnnetused, haigused tabavad meid kõiki. Meie usk või meie usupuudus ja meie reageerimine usulistele küsimustele ja põhitõdedele on aluseks kõigele, mida me mõtleme, ütleme või teeme. Õppigem ka kasutama usu positiivset jõudu, mida Jumal annab meile igaühele, et elada nagu ütles Jeesus Matt. 6, 33—34. „Otsige esiti Jumala riiki ja tema õigust, kõike muud antakse teile pealegi. Ärge olge mures homse pärast!"

Kuulajad olid tänulikud dr. Taimi Proosile sisukate loengute, samuti kõigi heade nõuannete eest. Kuna ettekandja külastusaeg langes kokku tema juubeliga, sooviti juubilarile südamest õnne, tervist ja uut indu töötamaks ikka edasi teaduse-, luule- ja kirjandusepõllul ning meie usurahva südamepõllul!

V.R.

Eesti Majandusklubi Kanadas kevadball

Eesti Majandusklubi Kanadas kevadball liikmeile koos külalistega toimub 24. mail Royal York Roof Garden'is (Upper Canada Room). Algus kell 7 õhtul. Eeskavalises osas esineb klubiliige ooperilaulja Ava Kittask, klaveril Tiina Mitt-Kreem. Tantsumuusikat mängib Walter Bernaueri orkester. Juhatus palub kõiki huvilisi registreerida koos külalistega kohe, hiljemalt aga 21. maiks: H. Later and Co. Ltd. büroosse — 653-7815, E. Hopp — 489-2655 ja Martens — 862-0070.

1000 naisvõimlejat Gymnaestradal '85-l

Kaks Torontos tegutsevat eesti moodsa naisvõimlemise organisatsiooni korraldavad ühiselt Etobicoke Olympia spordikeskuses ja staadionil eeloleval nädalalõpul, 18. ja 19. mail rahvuslikud kanada moodsa naisvõimlemise päevad — Gymnasstrada '85, milles kokku esinevad 1000 naisvõimlejat mitmelt poolt Kanadast.

Ontario Rhythmic Sportive Gymnastic Federation'i esinaine ja Gymnaestrada '85 komiteeliige Elsie Jokinen usub, et sellest kujuneb haarav suursündmus. Moodne rütmiline võistlusvõimlemine oli möödunud aastal esmakordselt olümpiamängude kavas, mis andis tugeva tõuke selle spordiala suuremaks harrastamiseks.

Gymnaestrada korraldavas komitees on eesti noorim grupp Ritmika ja vanem Kalev-Estienne. Toetusi on andnud kohalikud omavalitsused ja Ontario provintsi spordiminister.

Kahepäevasel sündmusel on laupäeval kavas gruppide esinemine kell 2 p.l. ja valikvõimlejatel kell 7.30 õ. Pühapäeval Etobicoke Civic staadionil, Centennial Park Rd. massivõimlemine, tõenäoliselt suurim, mis kunagi Torontos on olnud.

KAI KÄÄRID

MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.

390 Princess Ave., Willowdale

„Meie julgeolek oleneb tuumarelvadest"

Kanadal on valikuvõimalus ja nad peaksid „jah" ütlema USA pakkumisele ühinemaks selle kontroversiaalse „Stars Wars" uurimisprogrammiga, ütles Kanada strateegiliste küsimuste vaatleja. „Meie julgeolek oleneb tuumarelvade heidutavusest ja see oleneb omakorda ameerikaste tuumarelvastuse tasuvast tugevusest".

Enno Penno uueks EDU esimeheks

Eesti Demokraatlik Uniooni koosolek peeti 23. märtsil Stokholmis. Koosolekul mälestati surma läbi lahkunud liikmeid: Evald Roosaart, Arnold Marvitsat, Aleksander Martinsoni, William Mulda ja Juhan Käisi.

Kuna senine esimees Aksel Mark keeldus esimehe kohale pärast 25-aastast ametisolekut edasi jäämast, siis valiti uueks esimeheks senine EDU Rootsi osakonna esimees Enno Penno. Uus esimees valiti EDU esindajaks Eesti Vabadusvõitluse Fondi juurde. EDU'le oli rahalise kingituse teinud auliige Ervin J. Nõmmera, mis otsustati täies ulatuses edasi anda nimetatud fondile.

Hiljutisel TES Lasteaia moenäitusel Eesti Maja suures saalis oli ühest perekonnast kolm väikest modelli, Talvi, Helve ja Tiiu Hess, kes demonstreerisid oma samalaadis tehtud kleite. Foto: Vaba Eestlane

14 lõpetasid eesti lasteaia

Emadepäeva aktus koos õppeasutuse lõpuaktusega

Harukordselt kaunis kevadpäev oli taustaks TES Lasteaia emadepäeva aktusele, millest osavõtt Toronto Eesti Majas oli rahvarohke. Eesti Maja suure saali seinal ja ees laudadel olid klasside kaupa välja pandud õpilaste tööd, mis näitasid kuivõrd palju noored on talvisel tööperioodil tööd teinud.

Kavalise osa avas lasteaia juhataja Helle Arro, soovides kõigile head emadepäeva, mida juba märgiti hellakeste poolt, kes paigutasid emadele lilled rinnale. See oli tänuks, et emad oma lastele õpetavad eesti keelt. Ta ütles edasi, et eesti ema elu pole praegu kerge, paljud käivad tööl. Eesti emal, kes tahavad kasvatada oma lapsi eestlasteks, on selletõttu eriti raske. Puudub igapäevane eesti lastesõim. Selle olukorra parandamiseks on mitmed vanavanemad appi tulnud. Kuigi see on väsitav, teevad nad seda suure armastusega eesti keele ja meele pärast. Täna tänatakse neid vanavanemaid, kes oma lastelastele on eesti keelt õpetanud.

Pöördudes lasteaia lõpetajate poole, avaldas ta lootust, et nad läheksid sügisel eesti kooli.

Ka kasvatajaist lahkuvad Aime Saastamoinen, kes on töötanud 6 aastat kasvatajana ja Ingi-Mai Loorand, kes on olnud 2 aastat energiline lauluõpetaja.

Ta tänas mõlemaid hea koostöö eest.

Lapsed laulsid ühiselt neli laulu. Ingi-Mai Loorandi asendas Merike Marten, kelle juhtausel lauldi „Kevadel", „Laps ja tuul", „Kuima ükskord suureks kasvan" ja „Kiisu läks kõndima".

Edasi IV klass laulis „Konnakanooni", I, II ja III esitasid koos tantsukese, IV klass tantsis „Kivikasuka" ja deklamatsiooni „Mina ka", siis moodustati õpilasperest löökpillide orkester, kes esitas rütmilise pala „Mina olen väike".

Kõne lõpetajaile pidas Aime Saastamoinen, sidudes sõnavõttu lasteaia lauluga, mida lapsed on neli aastat rõõmsate nägudega laulnud, sest neil on lasteaias olnud meeldiv olla, kus mängiti, tantsiti ja lauldi eesti keeles ning kus omavahel saadi sõpradeks.

Täna on tähtis lasteaia lõpetamise päev, kuid ta soovitas mitte unustada tulevikus edasi õppimist.

Järgnes lõpuklassilt lasteaia laul, mis oli tõesti kõigil kätte õpitud ja lauldi südikalt. Selle järel toodi lavale lillerõngas, millest iga lõpetaja läbi astudes sai lasteaia juhatajalt lõputunnistuse ja klassijuhatajalt õnnitluse ja rinnamärgi. Lasteaia lõpetasid Leiki Edwards, Anna-Christina Jõulu-Sales, Tähti Leesment, Erik Lepik, Martin Luud, Karin Marley, Katrina Ilves, Tiiu Martin, Julia Massakas, Heili Orav. Jenny Pukonen, Daniel Schaer, Mia Toose ja Kadri Uukkivi.

Lõpuks pidas kõne lasteaia komitee liiget Maimu Schaer, tänades lapsi kena lasteaia kontserdi eest ja soovis lõpetajaile õnne nende eluteel.

Pöördudes lastevanemate poole ta soovitas, et kõigil kel on nooremaid lapsi, kes sügisel alustaksid lasteaias, juba nüüd sellest teatada, et juhatus oleks teadlik kui paljudega tuleb arvestada.

Ja juhtis ka tähelepanu Naima Aeru puupõletuslike tööde kõrval tehtud keraamikale, mis oli väljapandud eesruumis. Lõpuks ta tänas kõiki juhatusliikmeid, kasvatajaid, perenaisi, raamatukogu korraldajat, moenäituse korraldajaid ja kõiki kaasaaitajaid. Lahkunud kasvatajale A. Saastamoisele ta kinkis põletistehnikas tehtud seinataldriku. Ja ütles lõpuks, et lasteaed alustab jälle tööd 14. septembril.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

VICTORIA DAY ja QUEEN'S BIRTHDAY — ESMASPÄEV, 20. MAI 1985

Jäätmete kogumist ei toimu esmaspäeval, 20. mail 1985.

Tavaline esmaspäevane (20. mai) kogumine toimub teisipäeval, 21. mail.

Tavaline teisipäevane (21. mai) on kolmapäeval, 22. mail.

Kolmapäeval, 22. mail EI toimu AJALEHTEDE ja suuremate esemete kogumist.

Säilitage ajalehed ja suuremad esemed kolmapäeval, 29. mail toimuvaks äraveoks.

Pidage meeles: Torontos on 16 klaas- ja metallnõude kokkutoomise keskust. Veebruaris koguti 195 tonni ajalehti, 37 tonni klaasi ja 4 tonni tina. Lähema informatsiooni saamiseks helistage 947-7742.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works

Olaf Aule uueks ERF esimeheks

Eesti Rahvusfondi Esinduskogu koosolek peeti 24. märtsil Stokholmi Eesti Majas. Koosoleku algul mälestati 13-t aasta jooksul surma läbi lahkunud ERF'i liiget. Kinnitati 1984. a. tegevus- ja majandusaruanded.

Tegevuses märgiti Sirje Sinilinnu ingliskeelse 48-leheküljelise brošüüri „Estonia in the Prison of Nations" väljaandmist, mida on eriti Stokholmi konverentsil jagatud delegaatidele ja välisajakirjanikele. Jätkati „Newsletter from Behind the Iron Curtain" ja „Nachrichten aus dem Baltikum" väljaandmist koos Läti Rahvusfondiga. Koos „Teatajaga" saadeti välja „Sõnumic". Lisaks on olnud kaaskorraldaja mitmeile rahvuslikele sündmusile.

Tegevuskavas on ettenähtud perioodiliste trükiste väljaandmine, juba olemasolevate trükiste laiemaks levitamiseks kasutamine 1. augustil Helsingis toimuva riigijuhtide kohtumise ajal.

Toetada Balti Maailmaliidu poolt korraldatud Balti Tribunaali, Balti Vabadusristlust, OTSE't ja teisi taolisi üritusi.

Eeltööd on käimas uute trükiste kiireks väljaandmiseks juhuks, kui muutuvad olukorrad seda nõuavad.

Rootsi noorsoole levitamiseks on kavas teha kokkuvõtlik ülevaade Eesti aktuaalsete küsimuste kohta, lühiülevaade Eesti ajaloost ja selle tähtsamaist sündmusist, Eestit tutvustav voldik ja kirjeldusi tänapäevasest elust okupeeritud Eestis, jutuajamisi hiljuti saabunud põgenikega.

Kuna senine esimees Martin Juhkam tervislikel põhjusil keeldus edasi jäämast, siis valiti uueks esimeheks senine abiesimees Olaf Aule. Ka teine kaotus on ERF'i töötajate hulgas — Adelaida Lemberg, kes on palju aastaid toimetanud ERF tähtsamaid trükiseid, peab tervislikel põhjusil oma töö katkestama. Mõlemad jäävad siiski edasi uude juhatusse.

Hillside Bakery and Delicatessen

2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen

Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt

Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

C. OTTWAY HERBALIST

Ravimtaimed, tervislikud toiduained ja vitamiinid. Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase A. Tolgeri poolt.

300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

SKOGS
PAINTING DECORATING
Vaipade müük ja mahapanek, värvimine, tapeetimine, köökide ümberehitamine, „Drywall" ja muud tööd.
Hel. NILS — 883-4337

SPORT

Karl Treilt kaks maailmarekordit

„ESTONIA" kergejõustiklaste 1985. a. välishooaeg avati kolme estoonlase poolt, kes osalesid mai alul peetud rahvusvahelisel võistlusel Põhja-Carolina pealinnas Raleigh'is. Kaasa toodi veel kaheksa kulda, viis hõbedat ja kolm pronksmedalit.

Võistlusele oli osavõtjaid registreeritud 599, nende hulgas ainult seitse kanadalast, estoonlased kaasaarvatud.

Võistlus oli väga tugev peaaegu kõikidel aladel. „Maadlemist" oli ka punase kuubedega Olümpiamängude aegsete kohtunikega, kes rangelt pidasid kinni ettenähtud võistlusaegadest. Nii mõnelgi mitmeala sportlasel tekkis probleeme samaaegsete võistlustega. Aega viideti ka määruste ettelugemisega enne võistluse algust.

Laupäeva õhtul, enne banketti näidati tunni aja jooksul kahel televisiooni ekraanil päevaste võistluste käiku. Peakõneleja esitas Karl Treid eestlasena, seoses tema maailmarekorditega 5-võistluses ja 80 m tõkkejooksus. Tutvustati ka kanadalaste võistkonda, mis seekord oli väikesearvuline.

„ESTONIA" masterite tulemusi:

Reedel, 4. mail 1985:

Vanuseklass nime ees. Jooksude ajad võetud elektrooniliselt. (MR) — maailmarekord, (KR) — Kanada rekord, (VR) — Välis-Eesti rekord.

3000 m M60 3. koht Uno Limit 13.09,0 (KR).

5-võistlus M75 1. Karl Trei 1893 punkti (MR): Kaugushüpe 3.83 (366 p.), odavise 27.45 (584 p.), 200 m 36.07 (209 p.), kettaheide 28.26 (734 p.) ja 1500 m jooks — katkestas.

Laupäeval, 5. mail:

100 m — 2. K. Trei 17,35.

400 m — 2. M60 Valden Sadul 62,68.

800 m — 2. V. Sadul 2.29,64.

5000 m — 3. U. Limit 22.25,0.

80 m tõkkejooks — 1. K. Trei 17,35 (MR).

400 m tõkkejooks — 3. V. Sadul 73,40 (VR).

Kaugus — 1. K. Trei 3.62; 4. V. Sadul 4.16.

Kõrgus — 1. K. Trei 1.20.

Kolmik — 1. K. Trei 7.75; 2. V. Sadul 8.52 (VR)

Kuul (4 kg) — 2. K. Trei 8.94.

Ketas (1 kg) — 1. K. Trei 27.92.

Oda (0.6 kg) — 1. K. Trei 27.76.

5 km kõnd — 1. U. Limit 29.23,3 (VR)

erk

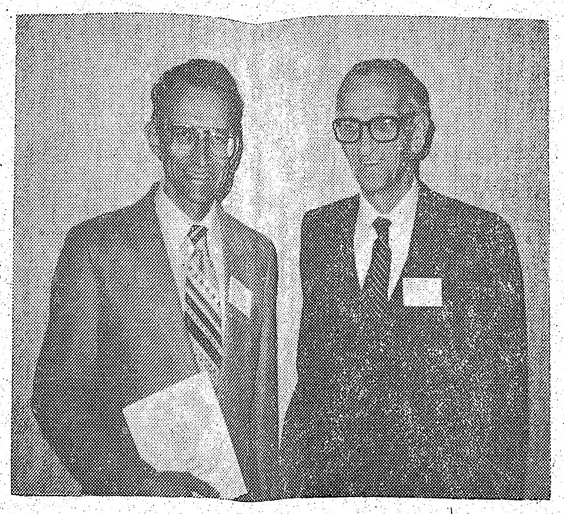

12. aprillil toimus Ontario spordiauhindade kätteandmise bankett. Pildil eestlased Jaan Roos (vasakul) ja Karl Trei, mõlemaid vääristati auhinnaga. Foto: E. Kulmar

Spordimärkmik

Maailmas on naised igal alal tahtnud saavutada samavõrdsust meestega. Nüüd on proovitud kui kaugele suudavad naised heita meeste ketas ja vastupidi. Maailmarekordiomanik Zdena Shilhava on treeningul korduvalt heitnud kahekilost ketast, saades tulemusi 50—52 m ringis. Tshehhi meesheitjad korraldasid mullu sügisel treeningul võistluse kilose naiste kettaga. Võitis Imrich Bugar 88.10-ga.

Lennuväepoiste koosviibimine Rootsis

Lennuväepoiste Klubi oli oma märtsikogunemise paigutanud Södertärjesse, kus koos külalistega koosviibimisest osa võttis poolsada inimest. Lennuväepoisid, nüüd juba ammugi mehed parimas eas, meenutasid 1956-nda aasta märtsi, kui Eesti Diviis viibis Oppelni all.

Lennuväepoisid mobiliseeriti 15—18 aasta vanuses saksa okupatsioonivõimu poolt „lennuväe abiteenistuslasteks", millest rahvasuus on saanud „lennuväe-poisid" — nimetus on edasi elanud ka pärast sõda, eriti kus kokkuhoid on tugev ja a. 1982 tuldi isegi toime mahuka teosega „Välgumärgi kasvandikud", mille toimetajaks ja autoriks on kirjanik Arvi Kork.

EPL

Eesti Maleklubi aktiivne tegevus

Killapeol toimus maakondade vaheline malevõistlus kahes klassis 14 osavõtjaga. Kumbki klass mängis omaette ja mitu vooru enne kui selgus üldine pilt, kusjuures esikohale tulnud maletaja saavutas 14 punkti ja viimasele kohale jääja ühe punkti. A-klassis saavutas esikoha Jaak Treifeldt (Tartumaa) 14 punktiga, teiseks tuli Alfred Kuus (Valgamaa) 13 p., kolmas Endel Talve (Võrumaa) 12 p. B-klassis oli esikohal Valter Leius (Võrumaa) 9 p., teine Adolf Juurmaa (Virumaa) ja kolmandaks Mati Pajo (Viljandimaa) 7 p. Turniirist võtsid osa veel Lya Alang, Barbara Charland, Uno Limit, Elmar Pajo, Toivo Pajo, Max Pentre, V. Pikkand ja Leo Tamberg. Turniiri juhatas L. Joselin.

Turniiri võitis Tartumaa 27 punktiga, järgnesid Võrumaa 21 p., Harjumaa 15 p., Viljandimaa 15 p. ja Valgamaa 14 p. Puudusid mitmed maakonnad ja oli maakondi mitme maletajaga nii nagu Tartumaa. Korraldav toimkond oli muretsenud nägusad killapeo mälestus-maleturniiri lindid, millised võitjaile pidulikult üle anti. Maleruum oli avatud kogu õhtupooliku ja leidis pidevat kasutamist.

☆

Hiljuti toimus Toronto linna lahtine malevõistlus, kus kaasa mängisid neli eestlast. Andrus Kõresaar ja Jaak Järve saavutasid 3,5 punkti viiest võimalikust ja nende seis Kanada maleedutabelis muutus paremaks. Esmakordselt maletasid linna võistlusel reitinguta klassis rahuldavate tagajärgedega Max Pentre (2:2) ja Artemi Mustel (1:3).

MALE

Aprilli kuu maleõhtul külastas eestlasi Etobicoke Maleklubi. Peeti ühevooruline malevõistlus 12 laual mänguajaga 2 x 60 min. Osavõtjaid (tugevamad ees) laudade järjekorras:

1. Ed. Villadar (0)—H. Jürman (1)
2. P. Verde (1)—A. Kõresaar (0)
3. A. Groman (0)—K. Järve (1)
4. P. Olszewski (1)—A. Loorits (0)
5. N. Semenov (0)—E. Talve (1)
6. V. Pikkand (1)—E. Türner (0)
7. M. Difranio (0)—M. Pentre (1)
8. J. Olszewski (0,5)—A. Juurma (0,5)
9. R. Fayter (0)—A. Mustel (1)
10. L. Bailey (1)—Lya Alang (0)
11. R. Kennedy (1)—E. Pajo (0)
12. L. Tamberg (0)—U. Limikt (1)

Eestlased mängisid mustade malenditega paaritutel laudadel ja valgete malenditega paarisnumbrilistel laudadel.

Toronto Eesti Maleklubi saavutas juba turniiri alguses edu ja hoidis seda kuni viimase mänguni, mis tõi võidu 6,5 punktiga. Turniiri kohtunikeks olid L. Joselin (TEM) ja N. Semenov (ECC).

ILMUS SUURTEOS

„EESTI VABADUSRISTI KAVALERID"

Kordustrükk samanimelisest teosest, mis ilmus Tallinnas aastal 1935 Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaandel. Suures formaadis, eeskujulikus trükitehnikas, nägusas köites, 405 lehekülge. Eesti Vabadusristide originaalkujutused värvitrükis. Teos sisaldab elulood koos piltidega kõige vapramatest kangelastest ja poliitikutest, kes lõid iseseisva Eesti Vabariigi, samuti välismaiste ajalooliste isikute nimed, kes rahvusvaheliselt kaasa aitasid Eesti iseseisvuse teostumisele. Teos on tegelikult Eesti iseseisvuse sünnilugu, mille omamine ikestatud Eestis on poliitiline kuritegu.

Kirjastus Välis-Eesti & EMP Stockholm

Tellimine saata VABA EESTLASE talitusele hinnaga $50.—

RAAMAT SAADETAKSE VÄLJA OHUPOSTIGA ROOTSIST

TOETAGE POLIITVANGE

Vaba Eestlase talituses on saadaval

Eesti vastupanuliikumise kroonikad I ja II köide, üksikköite hind **$20.00, saatekulu$1.—**

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusteos „Kaks kes ei alistunud" **$34.00, saatekulu 01.—**

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusmargid 34 marki poognas, poogna hind **$3.00, saatekulu $0.50**

Mart Nikluse kirjaümbrikud tema sunnitöövangla aadressiga **Tasuta**

Mart Nikluse, Enn Tarto, Lagle Pareki, Tiit Madissoni, Heiki Ahoneni ja Arvo Pesti vabastamisenõudega postkaardid saatmiseks ENSV asehaldurile Karl Vainole Tallinnasse ja NSVL ülemvalitsejale Konstantin Tshernenkole Moskvasse **Tasuta**

Tasuta tellimistele lisada $0.50 saatekulu

HANS MERET'i

TEREMI JUTUSTUS

Estonia mässust, sõjast, Berliinist, KZ-laagrist ja muust

272 lk. (költes raamat)

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses

HIND $25.— pluss saatekulu $1.50

„SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS" 1944—1984

Toimetanud: Tanni Kents, Lembit Kolk, Osvald Timmas

Palju fotosid, 259 lk. köites

Hind $14.— pluss saatekulu $1.50

Müügil „VABA EESTLASE" talituses

XVI

Johannes Säägi

VETERINAARINA IDARINDEL

9.

Minul oli neist lastest tõsiselt kahju ja läksin jälle selle hea inimese ja abistaja, kompaniiülema major Ackermanni juurde ja rääkisin, mis mina nägin. Kompül küsis minult: „Mis meie siia teha saame, pole meiegi toit väga rikkalik?"

Ke temal oli lastest kahju. Mul tärkas idee ja ütlesin: „Teeme alul katset nii, et laseme kompanii toidukatelt, peale toidu välja jagamist, vähese veega loputada ja anname selle pesuvee nälgivatele lastele. Kui mõni hobune sureb, siis ei lase seda maha matta, vaid anname nälgivatele inimestele."

Kompaniiülem oli asjaga nõus ja ütles, et teeme katset. Lapsed hakkasid paranema ja inimestele oli sellest palju abi. Nii kohapealsed kui ka kaugemal elavad inimesed hakkasid nüd hobuse liha saama. Raskelt haavatud hobused tapeti. Liha tarvitasime ise ja ülejäänud osa said teadaolevad eestlased ja soomlased või ingerlased.

Rukkilõikus oli käes, kuid valminud vilja ilma sundimata keegi koristama ei läinud. Inimesed ei julgenud seda teha, sest mitmel korral, kui põllule mindi, hakati töötegijaid tulistama. Volhovi ääres kasvas ilus rukis mis oli nii valminud, et terad hakkasid juba pudenema, kuid seda koristada oli täitsa võimatu. Nii kui venelased põllule läksid, nii hakati neid eelselt poolt Volhovi jõge tulistama. Valminud vilja oli ka metsaga varjatud kohtades ja sinna käratasime sunnikorras venelasi vilja koristama, tihti anti neile valve kaasa.

Ümbruses liikus palju partisane ja Volhovi rõngast (kotist) välja pääsenud punaarmeelasi, kes liikusid metsades üksikult ja ka salkades. Need käisid öösiti külades toidumoona riisumas ja tungisid kallale ka sakslaste toiduvooridele. Ühel ööl olid nad meie asukohas ringi kolanud ja püüdnud hobuste laatsaretti sisse tungida. Kui valvur laatsareti ukse avas nii tulistati te**da otse pähe. Nähes,** et ruumis on veel teisi sõdureid kadusid nad pimedusse. Sõdur, kes surmati oli minu käskjalg. Minul oli temast eriti kahju, sest ta oli väärt poiss.

Kompaniiülema abi oli väga julge ohvitser. Ta sõitis tihti ratsahobusel ringi ja kontrollis venelastest töötegijaid ning luuras partisane. Samal päeval, mis varahommikult laatsareti valvur surmati, ütles kapt. Lübbes minule: „Johannes, lase hobune saduldada ja lähme teeme pisikese luure-retke".

Ülemuse käsk, ega mina tihanud vastu rääkida. Olime metsavahelist teed mööda liikunud umbes pool kilomeetrit, teineteisega vestelnud ja päevaprobleeme arutanud, kui mina tagasi vaadates nägin seitset vene sõdurit meie selja taga teel seisvat. Ehmatusega ütlesin: „Vaata tagasi!"

Ta vaatas tagasi, pööras hobuse ringi ja ütles: „Johannes, tule — vaatame, mis nad siin tolknevad.

Pöörasin oma hobuse ka ringi ja hakkasin ülemusele järele ratsutama, ise hirmul oodates, et millal meile tuli avatakse. Tuld ei avatudki, vaid punaarmee leitnant hakkas meie poole ostuma. Neid oli üks ohvitser, õieti kaks ohvitseri — üks neist naine, kel üks pool põske paistes, üles tursunud ja viis sõdurit. Ohvitser andis sõduritele käsu püssid õlale riputada ja ise pistis nagaani tuppe, mida ka nais-ohvitser tegi. Seitse punaväelast hakkasid meie ees liikuma — mina ei teinud väljagi, et ma neist aru saan. Naine ütles leitnandile, et miks ta ennast ja neid vangi laskis võtta. Leitnant vastas umbes nii, et tal ei ole enam tahtmist inimesi tappa.

Järgneb

Idarinde kõige kindlamaiks transportvahendeiks olid hobuveokid. Pildil järelvedu hilissügisel teel.

Ilmus „MANA" nr. 52

Hiljuti ilmus ja on Torontost kõikidele regulaarsetele tellijatele postitatud eesti kultuuri ja kirjanduse ajakirja MANA 52. number. Uue kaanepildi on teinud Torontos töötav noor kunstiline kujundaja Uno Ramat. Numbri juhatab sisse kunstiajaloolase Rain Rebase kirjutis Erik Haameri loomingust, mille juurde on trükitud rida Haameri maalide reproduktsioone. Kunsti osas leiame veel pilte Austraalias elava Karl Manbergi ja Ühendriikides asuva Tiit Raidi taiestest. Kirjanduslikku loomingut esindab Elmar Maripuu näidend „Sündmused sureval planeedil", mida on lavastatud nii eesti kui inglise keeles. Ilona Laaman, Helga Nõu ja Enn Nõu on kirjutanud „Seitse lugu kolmele keelele", milles igaüks neist esitab oma variatsiooni seitsmele eri teemale. Paul Reetsilt on aforistlikud „Märkused", Salme Raatmalt luuletsükkel ja I. Grünthalilt järg tema värssromaanile „Laulu võim".

Pikema analüüsi Arvo Mägi loomingust annab I. Mikiver pealkirja all „Arvo Mägi ja varjaagide sugupõlv". L. Trett jätkab oma mälestusi A. H. Tammsaarest, kusjuures pikemalt käsitletakse Tammsaare suhtumist K. Pätsisse. Jüri Kurman kirjutab ameeriklase Lou Goble'i ulmeromaanist „The Kalevide", Paul Laan I. Ivaski luulekogust „Verandaraamat", Hellar Grabbi I. Külveti novellikogust „Kuhu kuulud, Kristjan?", M. Valgemäe Rein Andre teatrimälestustest „Süda rambitules" ja I. Grünthal V. Grossi romaanist „Ülekoormatud paadis". Karl Inno vaatleb, kuidas eesti teadlased on tõlgendanud Tacituse poolt kasutatud terminit „aestii". Kaido Kamalt on kirjutis meie kauge hõimurahva manside ehk vogulite suurmehest Petõr Sheshkinist, keda ta on Siberis külastanud, millele H. Grabbi on lisanud kommentaari obiugrilaste saatusest. Jaak Kiviloogilt on artikkel „Eesti laste nimisõnavarast Rootsis", Felix Oinas retsenseerib Saagpaku suurt inglise-eesti sõnaraamatut, K. Aun nõukogude eesti ajaloolase uurimust „Võitlus Balti liidu ümber 1919—1925" ja T. P. Park Misiunas-Taagepera raamatut „The Baltic States — Years of Dependence, 1940—1980". Väliseesti teadlaste tutvustamise sarjas on ülevaated arstiteadlaste Heldur ja Silvia Meema ning psühholoogiadoktor Vello Sermati elust ja tööst.

Uue numbri lõpetavad reportaazh MANA 25. aastapäeva tähistamisest kirjandusõhtu ja kunstinäitusega Austraalias ja ingliskeelne sisukokkuvõte. MANA nr. 52 saab hinnaga Can. $15.00 tellida aadressilt: Hellar Grabbi, 3602 Albee Lane, Alexandria, VA 22309, USA.

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—3-ni
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad
üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Aleksis Ranniti mälestusõhtu

Tartu Instituudi möödunud nädala loenguõhtu oli luuletaja Aleksis Ranniti mälestamiseks, kes suri käesoleva aasta alul 5. jaan. Üle 50 kirjandushuvilise võtsid osa Tartu College'is peetud kirjandusõhtust, kus oli ka väljapanek lahkunud luuleraamatuist.

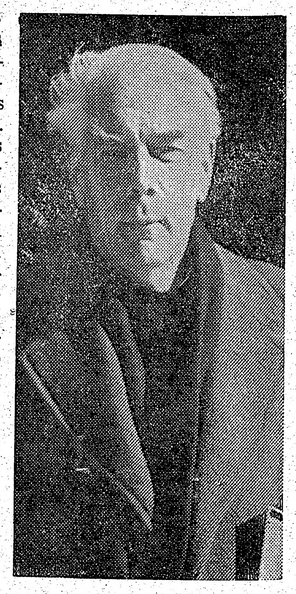

Aleksis Rannit

Õhtu avas Tartu Instituudi registraator Kaja Telmet, tutvustades lektorit, Galina Krubergi, kes lõpetas 1941. a. Tallinna Linna II Tütarlaste Gümnaasiumi. Oli siis Ernst Idla sekretäriks, asus 1944. a. Viini vanema õe juurde. Töötas USA sõjaväe juures tõlgina, õppides samal ajal Viini ülikoolis slavistikat. Asus 1949. a. Kanadasse. Lõpetas MacMaster ülikooli 1958 BA ja Toronto ülikooli 1961 MA kraadiga slaavi keele ja kirjanduse alal. Töötab professorina Toronto ülikooli slaavi keele ja kirjanduse osakonnas. On olnud pikemat aega AABS'i juures. Kuulub ENÜS-sse.

Galina Kruberg alustas ettekannet märkusega, et ta on olnud luuletajaga isiklikult tuttav. Ka tahtnuks luuletaja lesk Tiina Rannit sel puhul tulla Torontosse, kahjuks see ei osutunud võimalikuks, kuid ta oli lubanud oma mõtetega sel puhul olla Torontos.

G. Kruberg tutvustas oma järgnevat ettekannet kolmeosalisena, esimeses luuletaja inimesena. Rannit pidas oma luulelembeliseks isaks Arthur Adsoni, kuid hingelist sugulust tundis Heiti Talvikuga. Kohtus Leedus Ciurlionise kunstiga, Euroopas paljude loovvaimudega, millest arenes kosmopoliitsus. 1953. a. tuli USA'sse, töötas esialgul 5 a. New Yorgi raamatukogus, hiljem kuni surmani Yale ülikooli slaavi osakonna kuraatorina, korraldades näitusi, loenguid, tegi loengureise Kaug-Itta ja Euroopasse, pidades ettekandeid Marie Underi luule ja nõukogude tsensuuri üle. Tundis huvi Kaug-Ida kultuuride vastu. Valiti audoktoriks Virginia, Stokholmi ja Lõuna-Korea ülikoolides. Ta kirjutas mitmes keeles, kuid väitis, et keel milles on sünnitud jääb alati omaseks. Temalt on ilmunud 9 kogu luuletusi, viimane „Valimik" just enne autori surma. G. Kruberg lisas sellele, et Rannitil on olnud õnne oma tõlkirjadega; I. Severjanin, O. Oras, H. Lyman, V. Salo jt. Luulet on ilmunud ka heebrea ja korea keeles. PEN klubis on ta andnud kaasabi eesti kultuuri tutvustamiseks. Tema ootamatu surm 5. jaanuaril oli leebe nagu kogu ta elu — uinumine.

Sellega lõppes esimene osa ja kuulajaskond mälestas leinaseisakuga Aleksis Rannitit, aga ka talle lähedasi ja peagu samas ajavahemikus surnud eesti luuletajaid Asta Willmanni ja Uku Masingut.

Ettekande teises osas oli Ranniti luule väga põhjalik analüüs. Luuletaja oli kõigi muusade harras austaja, taie oli ta elu sisuks, olles saanud mõjutusi luuleloominguks kunstist, värvidest ja muusikast. Saanud Õhtumaa pärimuse ta detailse täpsuse püüdlemisel suutis eesti keeles väljendada seda, mida keegi polnud enne suutnud. Rannit oli 20. sajandi luule parimaid tundjaid Õhtumaal üldse, kes hüvitatud taide definitsioonist. Luuletajana oli ta sümbolist, kel esteetiku neoplatooniline jumalik nägemus sisemises kaemuses ja kelle luule oli kontsentreeritum kui loodus ise. Rannit oli struktualist, kes usub sisu ja vormi ühtsust. Kõik taided on poeetilised, kuid luule olemusse uskuja on „usklik", sest suures luules on midagi maagilist.

Ülimaks sihiks oli Rannitil range joone distsipliinile alistumine, muutus tundlikumalt tõmmatuks, andes graafilise struktuuri. Ta stiilis nooruse minoorsus muutus vananedes mazhoorseks. Ta ei põlanud ka retoorilist luulet. Nagu ta eeskuju Wiiralt, nii töötas ta oma värsiga kaua, uskudes et jumalikku ei saa olla ilma luuleta saavutas ta klassitsismi ja romantlise tundesünteesi.

G. Kruberg analüüsis Ranniti värsistruktuuri, mis arenes kvantitatiivse-rõhutavasilbilise värsini. Ettekandja hindas just Ranniti vältelisi värsse kõrgemaväärtuslikumaks kui nooremapõlve luulet. Irdriim on olnud tema kaubamärgiks.

Neli elementi on Ranniti luules võrdlemisi puhtad: maa, vesi, õhk ja tuli, puhtam neist vesi. Elementidele põhinevad metafoorid peegeldavad tema siseelu. Õhtu elemendi puhtamaks sümboliks on vabadus. Kuid kõik sulavad kokku hingemaastikuks, kus meelisvärvideks on sinine ja sinakashall.

Ranniti luulet on raske mõista. Ta sõnavaras on neologisme, arhaisme, uusi liitsõnu; lemmiksõnad on umbes, lembus. Tema ilutunnetuslik eluestetism on positiivne ja elujaatav. Surm tähendab igavesti loovat elu. Lõpuks oli vorm talle muutunud peagu jumaluseks — jääb ellu ainult vormi hing. See väljendub ka ta värsikogude välises lihtsuses. Talle oli luuletamine jumalateenistus.

Kolmandas osas ettekandest G. Kruberg esitas ulatusliku valimiku Ranniti luule mitmesuguseist värsidest ja rea tema „pitsereid" ehk värssportreesid. Ētleja pidas parimaks tema luuletust „Lõoke" ning lõpetas Juhan Aavikule pühendatud luuletusega, mis on Ranniti hümn eesti keelele.

Lõppsõnas dr. A. Aruja andis informatsiooni Tartu Instituudi järgnevaist kirjandusõhtuist, esimene Asta Willmanni mälestuseks, teiseks Heino Susi loeng sõnarelvaga võitlemisest.

Hõimupidustus eesti keeleta

„Kalevala" juubeli puhul korraldati 16. märtsil Eestis Sibeliuse „Kullervo sümfoonia" ja solistide kontsert; koori osad lauldi soome keeles, kõned peeti vene keeles, ühtki eestikeelset sõna ei öeldud. Need, kes olid lootnud, et sündmus kujuneks soome ja eesti muusikute vaheliseks käepigistuseks, jäid külmade realiteetide joa alla. Ürituse avas N. Liidu kultuuriministri asetäitja G. A. Ivanov pikema venekeelse kõnega, mis tõlgiti küll soome, kuid mitte eesti keelde.

Ühingu Soome Heliloojad esimees Usko Meriläinen oli kutsutud avama Soome muusikanädalat, kuid ka tema ei tohtinud öelda soome keeles rohkem kui oma kõne alg- ja lõpulõigud, suurema osa luges paberilt vene keeles. Tallinna publik näitas selgesti oma meelsust aplodeerides tugevasti Meriläise lõpusõnadele, tõlkele vaid niipalju kui oli hädavajalik. Eesti keelt ei räägitud üritusel sõnagi.

MAARJAMAA KIRJASTUSEL
EESTI KEELE ETÜMOLOOGILINE TEATMIK
Alo Raun
Köites $18.— + saatekulu $1.—
Broshüüris hind $10.—
+ saatekulu 50¢
Saadaval Vaba Eestlase talituses

Valli Voitk

Tõotatud maal

5.

SURNUAED KUS ARATATAKSE ESIMESTENA

Külastame ka Õlimäe veerel asuvat maailma vanimat kalmistut, kus veel tänapäeval matmisi toimetatakse. Juudi usu kohaselt hakkab Messias — kui ta neile kord saabub — just sellest surnuaiast peale surnute ülesäratamisega. On arusaadav, et iga uskliku juudi sooviks on esimesena surmaunest äratatud saada ja et nad kõik üle kogu maailma soovivad siia maetud saada. See kalmistu on muide üks nendest paljudest paikadest, mille juudid üles ehitasid pärast seda, kui nad Moshe Dayani juhtimisel Jeruusalemma tagasi võitsid. Pärime oma giidilt Mooseselt aru, mispärast kivist hauaplaatidel on väikesed kivid. Mooses seletab, et igaüks, kes siin oma kallist hauda külastab, asetab hauaplaadile kivikese märgiks, et sa ei ole üksi, ma olen siin käinud.

Ajalooliselt pole teada, kus asus „ülemine ruum", kus Jeesus jüngritega püha õhtusöömaaega pidas. See arvatakse olevat Coenacalumis, mis asub kuningas Taaveti arvatava haua peal Siioni mäel. See gootistiilis hiigelhall on ehitatud 1-4. sajandil frantsiskaanlaste poolt pärast seda kui saratseenid originaalehitise hävitasid. Kuna me oleme hakanud Jeesuse jälgedes käima, siis läheme „ülemisest ruumist" Getsameni aeda — just nagu Jeesus sinna läks pärast püha õhtusöömaaega. See aed on õie- ja värvirikas, väga rahulik ja vaikne paik. Kaheksa ligi 3.000 a. vana õlipuud pärinevad Jeesuse ajast. Et Jeesus siia palvetama tuli oma raskel tunnil, tundub nüüd siin jalutades korraga arusaadav ja loogiline. Getsemeni aias asub Kõikide Rahvaste Kirik, mis nagu nimi ütleb, on ehitatud paljude rahvaste ühisettevõttena. Kirik on ilus, eriti kullast ja mosaiigist basiilika.

TUNNETUS PIIBLI MAAST

Siin õlimäel kõndides tunnetab vist igaüks, et nüüd astub ta Piibli maal. Sest siin peagu polegi paika, millest Piibel ei räägiks. Ja kõikjal, kus midagi juhtunud on, on kuulutatud pühaks paigaks ja selle tähistamiseks on ehitatud kirik või kabel. Nii külastame Taevamineku Kabelit, mis on ehitatud kalju peale, kus leidub Jeesuse viimane maine jalajälg. Siin asub ka kabel, mis tähistab Jeesuse ema viimast puhkepaika ja Pater Nosteri kirik. Oli see ju Õlimäel kus Jeesus oma jüngritele Meie Isa palvet õpetas. Selle mälestuseks ongi Pater Nosteri kirik ja karmeliitide klooster ehitatud. Need ehitused on väga meeleolukad ja meenutavad hispaania ja prantsuse vanu sammaskäikudega kloostriaedu. Pater Nosteri kirikus on kõrgetel mosaiikplaatidel 44. keeles ära toodud Meie Isa palve. Need plaadid on kunstiteosed omaette. Neljakümne nelja keele hulgas leidub nii soome- kui lätikeelne plaat. Me käime hoolega plaadi juurest plaadi juurde, et äkki on seal ka eestikeelne Meie Isa palve . . .

Siioni mäel asub Gallicantu Püha Peetruse kirik. See on ehitatud Jeesuse-aegse ülempreestri Kaifase uhke maja peale. Kuna Kaiafas oli juut, puudus tal õigus surma mõistmiseks, seepärast saatiski ta Jeesuse edasi Pilaatuse juurde. Kaiafase maja on ilusate saalidega, paljude mosaiikidega ja mul oleks sellest väga hea mulje jäänud kui ma mitte poleks trepist alla õuele läinud, samale õuele, kus Peetrus Jeesuse maha salgas. Sealt edasi viivad trepid maa-alla keldrisse. Seal asub vangikong, kus ka Jeesust üks öö kinni peeti enne Pilaatuse ette viimist. Vangikongi kõrval asuvad veel paar teist ruumi, mida teisiti ei oska nimetada kui piinakambrid. Kalju sees on näha kettide jäljed, millega ülempreester Kaifas oma vange — kristlasi — randmeidpidi üles riputas, kaljusse on raiutud „voodid" ja „toolid", kus samuti alles on rõngas, mille küljes asuvate kettidega vangid lamama või istuma seati. Kõige võikam aga on vere äravooluks kivisse raiutud renn. Jutustasin sellest Torontos sõpradele ja nad ütlesid, et tuleta aga meelde — meil Kuressaare lossis oli ju samuti. Ma ei jää ikka veel rahule — lossis piinasid ristirüütlid eestlasi, siin aga juudi ülempreester teisi juute oma uhke kodu sügavates keldrites . . . Õpetaja Taul püüab mind sellega lohutada, et Kaiafase elu lõppes kurvalt.

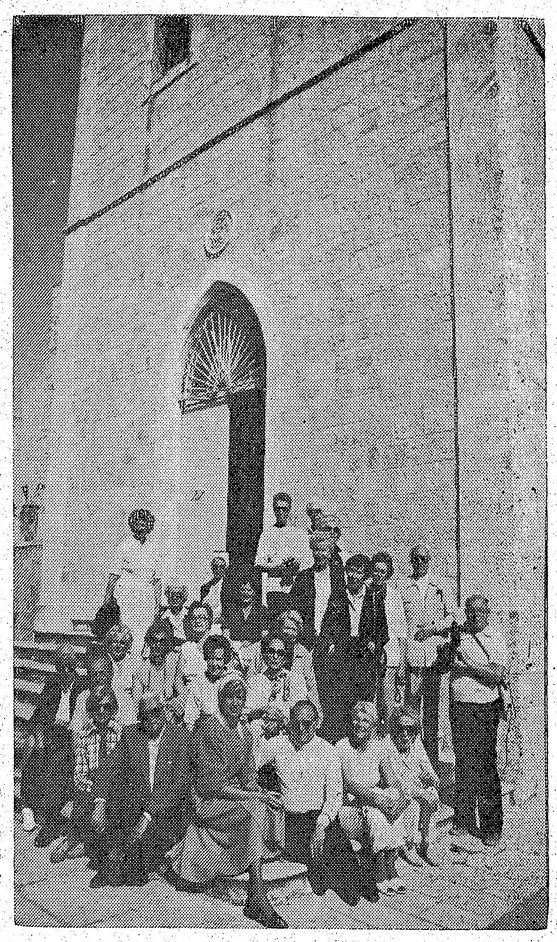

Meie reisiseltskond Ristija Johannese kiriku trepil Ein Karemis Jeruusalemma lähistel. Foto: Eneri Taul

JERUUSALEMMA VANALINNAS: KOLGATA TEEL

Buss ei saa Jeruusalemma vanalinna sisse sõita. Linnaväravad on küll kõrged, nii et kaameliga läbi mahub, aga tänavad on bussi jaoks liiga kitsad. Nii jääb Taavet bussiga värava taha ja meie hakkame Via Dolorosat pidi Kristuse Hauakiriku poole minema. See on Kolgata tee, sama kus Jeesus oma ristiga kõndis. Õpetaja Taul hoiatab meid ette, et Via Dolorosa on basaaride tänav ja tõepoolest asuvad kaubapoed mõlemal pool kitsast tänavat. Ta ütleb, et peaksime püüdma unustada rahvamassid meie ümber ja samuti sagimise Kristuse haua juures.

Mind kära ja kauplemine tänaval ei häiri, mõtlen et ka Jeesuse ajal oli see tänav elav ja idamaiselt kärarikas. Kõnnin oma noorepõlve sõbranna Silvia Laas-Croutheriga ja meie ees tekib kahe mehe vahel äge käsikähmlus. Me seisatame karni ees ja üks tugev käsi tõmbab meie üle läve sisse. Jääme konksu otsas rippuvate suurte veriste lammaste varju seisma. Kaklus on varsti üle ja karnimees viipab meile, et võite jälle astuma hakata. Tormame teistele järele.

Kolgata teel on neliteist peatust, esimene asub kohal, kus Jeesuse ajal asus Pilaatuse praetoorium ja kus Jeesus ristisurma mõisteti. Juudid pilkasid Jeesust kui prohvetit ja roomlased jällegi kui juutide kuningat. Talle vajutati pähe okaskroon ja pandi purpurmantel selga. Ecce Homo klooster seisab nüüd kohal, kus Pilaatus Jeesust rahvale näitas ja hüüdis: „Ecce homo" — enneäe inimest! Teine peatus kannab nime Lithostrotos ja on minu meelest haaravaim. Sinna viivad trepid endise Antanio kindluse õuelt ja see osa Kolgata teest on väljakaevatud Jeesuse-aegne Jeruusalemma tänav. Praegune Jeruusalemm asub 20 jalga kõrgemal. Siin on arheoloogid ühel arvamisel, et kivid on „õiged". Seal asub kabel, mis tähistab paika, kus Jeesust peksti ja kus talle rist kanda anti. Kolmandas peatuses kukub Jeesus esimest korda, neljandas näeb ta oma ema, viiendas lasevad roomlased Siimonil Küreeniuselt teda aidata, kuuendas peatuses pühib Veroonika Jeesuse nägu (seda rätikut hoitakse nüüd Roomas Püha Peetruse kirikus), seitsmendas peatuses kukub Jeesus teist korda, kaheksandas peatuses räägib Jeesus Jeruusalemma naistega (Ärge minu pärast nutke, nutke iseendi ja oma laste pärast . . .), üheksandas peatuses kukub Jeesus kolmandat korda, kümnes peatus on Kolgata mäel, kus roomlased ta riided ära võtavad. Neli viimast peatust asuvad juba Püha Hauakambri kirikus. Seal on paik, kus ta risti maha pani ja kus ta simna külge naelutati, edasi koht, kus rist püsti aeti ja kus ta suri, eelviimane on paik, kus ta ristilt maha võeti ja viimane, kus ta rikka mehe Arimate Joosepi hauda maetakse.

Kuni kirikuni kõndisime me ühe vitaalse idamaise linna tänavail, vürtside lõhnad segunesid idamaiste maiustuste lõhnadega, lõhnasid lambanahad ja vaibad, lõhnas puuvili väljas lettidel. Elu kees ja ometigi tundus kõik olevat püha ja haarav.

JEESUSE KANAL

Kirikus aga muutus pilt. Seal oli niiske, pime ja kuidagi ängistav paljudest põlevaist küünaldest hoolimata. Kolgata mäe kohal, kus Jeesuse rist asus, on traditsioonilise hõbetäht ja võlvitud laest ripub alla sadu lampe ja kroonlühtreid. Altareil on kirevaid paberist lilli. Kirik ise on sopiline, mitmete uute juurdeehitustega ja tiibadega ja tal on kuus peremeest. Kirik kuulub rooma-katoliiklastele, kreeka-ortodoksidele, armeenia õigeusklikele, etioopia õigeusklikele, koptidele ja süüria ortodoksidele. Kahjuks ei ole see kuue usu ühine kirik, vaid iga usk omab tegelikult osa kirikust. Alles hiljaaegu lõpetati remont, alates 1927. a. maavärisemisest ei võetud kirikus ette ühetegi parandust. Mispärast mitte? Usutülide pärast, kõik kuus omanikku vaidlesid, kes mida peab tegema ja kuidas. Need vaidlused kestavad veel praegugi — kes koristab missuguse osa kirikust, kes pühib missuguse trepiastme. Remont võeti ette seepärast, et Iisraeli valitsus seda nõudis turistide julgeoleku pärast ja talle anti valida, kas paneb kiriku korda või pannakse kirik kinni. Kristlastele minu arvates piinlik lugu. Veel hullem on aga see, et kiriku võti on Jeruusalemma mufti (moslemi kõrgeim vaimulik) käes, kes ise või oma ametnikel igal hommikul kiriku avab ja õhtul jälle lukku keerab . . .

(Järgneb)

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Teisipäeval, 14. mail 1985 — Tuesday, May 14, 1985

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Koidulaulik Stokholmi Eesti Teatris

Stokholmi Eesti Teater oli oma 40. tegevusjuubeli tähistamiseks valinud Lensi Rõmmeri koostatud näidendi Lydia Koidulast „Koidulauliku jälgedes". Esietendus oli 12. aprillil, kordusetendus järgmisel päeval. Lavastajaks oli näidendi koostaja, kostüümid ja lavakujundus Jutta Kleinilt. Esinenud lavajõud kuulusid enamikus nooremasse generatsiooni. Koidula osas oli Siiri Kriisa-Arras, doktor Eduard Michelson Uno Tõnisson. Koidula austajaid Jaan Vaarmani ja saksikut Tõnu Anderkoppi esitasid Jüri Nerep ja Väino Konga. Rita Illison täitis õekeste Jannsenite majasõbra Juta osa lavalise vilumusega, Helena Antsamaa Eugenia ja Roman Väli Jannseni osades. Vahendavaks jutustajaks oli Edmar Kuus, kuid haigestumise tõttu täitis ülesannet Arne Viisimaa. Alfred Pisukese viiulisoolo süvendas ettenähtud kohtadel meeleolu.

TARTU sidus Helmi Betlema kontserdi, lisaks lauldavaile eesti heliloojate töödele, ka väliselt kodumaaga. Pildil kontserdile järgnenud õnnitluste moment. Klaveri juures Charles Kipper, Helmi Betlem ja õnnitleja Lydia Kööp, kes on üks H. Betlema õpilastest.

Foto: Vaba Eestlane

Alutaguse karujaht

Eelmisel sügisel oli üks sakslane ostnud karulaskmise loa Eestis Alutaguse metsas. Sakslane pidi tulema teatud päeval Tallinna, et sealt edasi sõita karujahile, aga venelastel oli tavakohaselt mingi sekeldus viisaga ja ta ei ilmunud kohale õigel päeval. Kohaliku kolhoosi esimees ja muud natsalnikud olid siis otsustanud, et vot, laseme ise karu maha, ja nii tehtigi. Mehed lasksid ta maha.

Paar päeva hiljem ilmus see kalli raha eest ostetud loa omanik sakslane Tallinna, et sõita Alutagusele karu maha laskma.

Kolhoosi meestel oli kitsas käes — mida nüüd teha? Keegi nuputas oivalise plaani: mindi Leningradi loomaaeda, et osta sealt mõni vana karu, millise sakslane võiks maha lasta. Nii tehtigi ja suure rahaga osteti karu loomaaiast ning viidi metsa. Siis anti ka sakslasele maha laskmata.

luba sõita karujahile.

Samaaegselt oli kaks väikest poissi kolhoosist läinud metsa jalgratastega sõitma. Järsku oli karu nende ees ja mõirgas hirmsa häälega keset teerada. Poisid peaaegu surid hirmu kätte. Üks sai siiski jalad alla ja sõitis minema, aga väiksem poiss kukkus jalgrattalt maha ja põgenes lõpuks karu eest metsa.

See vana loomaaia karu oli aga endine tsirkuse õpetatud karu. Ta leidis poisi jalgratta teelt ja ronis sellele ning hakkas sõitma, kõigepealt just sellesse suunda kus sakslasest jahimees teda püssiga ootas. Sakslane, nähes jalgrattal lähenevat karu, raputanud pead ja öelnud: „Et venelased on lollid, seda ma olen küll teadnud, aga et nende karud on ka hullud, seda ma ei teadnud." Ja jätnudki karu maha laskmata.

wintario

9. mail peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. D076645, $100.000 — F058174, C550107, A279422, $10.000 — 646979, 466819, $1000 — 77227, $100 — 5607, $50 segijärjekorras numbrid — 955265, $10 — 485 ja tasuta piletiraamatu — 81. Nädala müstilise preemiavõidu AMC Eagle Wagon — 911951.

Sündmuste kalender

Laup., 18. ja pühap. 19. mail ülekanadaline võimlemispidustus „Gymnaestrada — 85".

Laupäeval EtobicokeOlympium'is kell 2 p.l. ja 7.30 õhtul.

Pühapäeval Etobicoke Civic Stadium'is kell 3 p.l.

Pühapäeval, 19. mail kell 3 p.l. Ryersoni teatris „Kalurineiu" kordusetendus.

Laupäeval, 25. mail kell 7 õhtul Tartu College'i kohvikus E. Ohvitseridekogu Kanadas sõprusõhtu.

Pühapäeval, 26. mail kell 6 õhtul TE Baptisti kirikus juubeli-muusika seeria õhtul.

Esmaspäeval, 27. mail kell 7.30 õhtul Tartu College'is loeng „Eesti sõdurid ja eesti kultuur — ühisjooni ja isepärasusi" — dr. Heino Susi.

Teisipäeval, 11. juunil kell 7.30 õhtul Edward Johnson Bldg.-i Waltel Hall'is „Estonia" koori kontsert.

Kutsutagu Lewis tagasi

ÜRO (CP) — Tugevasti parempoolne „Ameerika pärandi sihtasutis" (US Heritage Foundation) nõuab Brian Mulroney poolt määratud Kanada ÜRO saadiku Stephen Lewis'e asendamist teise isikuga.

„See on tõeline skandaal," ütles sihtasutuse abi-president Burton Pines Lewis'e viimase kõne kohta, milles see ründas mainitud sihtasutust. Pines süüdistab Lewis't sekkumises USA siseasjadesse.

Lewis ründas läinud nädalal terves reas teravalt sõnastatud kõnedes sihtasutust ÜRO ja tema agentuuride kritiseerimise pärast.

Lewis organiseerivat praegu ÜRO reputatsiooni kaitsemist, mis hõlmavat tosinat teist ÜRO saadikut.

„Ma arvan, et selleks on ülim aeg," ütles Lewis, süüdistades sihtasutist „isolatsionistlikus laimamises".

Ameerika pärandi sihtasutis — Washingtonis tegutsev „mõttetank" ja seadusandlust mõjutav grupp — on pidevalt kritiseerinud ÜRO't ja selle sõsarorganisatsioone. Kõige hilisemas publikatsioonis „Maailm ilma ÜRO'ta" sihtasutis süüdistab ÜRO't saamatuses, onupoja-poliitikas, ebaloomulikult kõrgetes palkades, pillavais esinduskuludes ning isegi korruptsioonis.

Sihtasutis kavatseb kirjutada peaminister Brian Mulroney'le ja nõuda Lewis'e tagasikutsumist Kanadasse.

Peaminister Brian Mulroney, vastates ajakirjanike küsimusile ütles, et Lewis kõneles Kanada valitsuse nimel, avaldades Kanada ametlikke seisukohti ÜRO suhtes. Kanada toetab ÜRO't, vaatamata mõningatele puudustele ja Lewis avaldas neid seisukohti väga võimekalt, ütles peaminister.

Piiblid liiguvad läbi raudeesriide

Stokholmis asuv Slaavi Misjon, rootsi organisatsioon asutati 1903. a. eesmärgiga levitada piibleid ja usulist kirjandust Venemaal. Misjoni juhataja Wilgot Fritzon on öelnud, et nad on viimase kümne aasta jooksul saatnud N. Liitu pool miljonit piiblit. Missugust teed selleks on kasutatud, sellest ta ei kõnelenud, väites et kui see tuleks avalikuks, siis muutuvat piiblite saatmine võimatuks.

N. Liitu saadetud piibleist olevat maksimaalselt 10 prots. ära võetud 1977. a. vangistati N. Liidus rootslased Bengt Sareld ja Nils-Erik Sandström. N. Fritzoni ütluse kohaselt olevat N. Liidus kohutav piiblite puudus, see maksvat mustal turul kuupalga ja enamgi.

Bonn plaanitseb lähemaid sidemeid Moskvaga

BONN — Lääne-Saksamaa valitsus andis rohelise tule parvlaeva ühendusele N. Liiduga, mis kulgeks üle Läänemere, vaatamata et sõjaväelased hoiatasid, et venelased võiksid kasutada seda kui invasiooniliini. Kindralid väitsid ka, et see plaan võiks vähendada Lääne-Saksamaa kaubalaevastiku tähendust, mis peab ühendust Kaug-Idaga.

Minister Murta hindab teenistujate võrdsuse initsiatiivi

TORONTO — Kanada mitmekultuurilisuse minister Jack B. Murta nimetas Royal Commission'i rapordi töökohtade võrdsuse üle ergutavaks uueks peatükiks Kanada majanduse ajaloos.

Minister rõhutas oma kõnes, et uued eeskirjad, mis mõeldud võrdsuse edutamiseks vähemusgruppidele, naistele, kanada päriselanikele ja vigastatuile puudutavad otseselt peagu miljonit inimest.

Minister väljendas rahuldust, et teatavaks tehtud soovitused, mis saanud hüüdnimetuse EQUALITY NOW! tagab võrdsuse vähemusgruppide töövõimalusele.

Selles rapordis puudutatud alad on:

riigikompaniid, kes peavad hakkama rakendama Employment Equity programmi septembris ja alustama aasta pärast aruandlusega ministeeriumile eeskirjade täitmise üle;

föderaalselt reguleeritud ärilised ettevõtted enam kui 100 töölisega peavad kujundama plaani ja alustama aruandlusega kolme aasta jooksul;

kompaniid, mis teevad pakkumisi riiklikele töölepinguile kaupade või teenindustega, peavad näitama, et nad on rakendanud oma ettevõttes Employment Equity eeskirju ja näitama saadud tulemusi.

„Ma olen uhke sellele, et me oleme algatanud aktsiooni tõelise võrdsuseni jõudmiseks Kanadas", ütles J. Murta. „Selle plaaniga avaldab meie ühiskond suure panuse Kanada majanduse edutamiseks ja paneb aluse majanduslikule õiglusele."

Et saada teadlikuks praegusest olukorras, korraldab Kanada varaameti president Robert de Cotret jägmisel kuul ülevaatuse kõigi töövõtjate juures selleks, et leida millised on praegu väikeste rahvusgruppide tööalased avalikus teeninduses. Kogutud andmed aitavad otsustada, kas olukorda parandav aktsioon võib olla vajalik kindlustamaks Employment Equity rakendamist avalikus teeninduses.

Jack B. Murta

Soovitustes õhutatakse, et föderaalsed asutused palkaksid vähemusgruppidesse kuuluvaid, samuti soovitatakse sõlmida lepinguid ettevõtjate ja all-ettevõtjatega, kel on tegemist föderaalse valitsusega ja nõuda riigiametilt koheselt lisaks väiksemate ühiskondade oma nimekirju, kelle osas alustatakse aktsiooniga.

Selle rakendamise praktilisel teostamisel on räägitud kvootedest, mis oleksid ettenähtud etnilistele jt. väiksematele ühiskondadele riigiteenistuses.

Marc Chagall on maalinud Eestis

Suguvõsa viimased esindajad elavad Tallinnas

Hiljuti suri kõrges vanuses Prantsusmaal elanud vene-juudi päritoluga maailmakuulus kunstnik Marc Chagall. Meie lehes ilmunud lühikesele teatele selle kohta võib lisada veel üht-teist huvitavat.

Chagall sündis 1887. aastal Vitebskis juudi kaupmehe Shagali pojana. Oma nime muutis ta prantsusepäraseks Euroopasse elama asudes. Tema suure suguvõsa liikmeid elas mitmel pool Venemaal ja enamik neist hukkus II maailmasõja ajal. Perekonna viimased esindajad elavad praegu Shagali nime all Tallinnas.

Enne Venemaalt lahkumist sai Chagalli metseeniks üks rikas Peterburi juudi ärimees, kel oli Narva lähedal suvila.

Seal veetis Chagall 1908. aasta suve joonistades ja maalides Eesti maastikke.

Chagalli üheks tähtsamaks tööks on maalid 12 klaasaknale Jerusalemma ülikooli Hadassah-haigla sünagoogis. Igale juuda suguharule on pühendatud üks aknamaal. Töö on kuulus kogu maailmas ja seda peetakse kaasaja suurimaks usulise sisuga kunstiteoseks. Iisraeli postivalitsuse 12 margist koosnev sari (igast aknast mark) on filatelistide hulgas üks hinnatumaid Iisraeli väljaandeid.

Akende ja maalide kohta leidub ka rikkalikult illustreeritud raamatuid. Nende ridade kirjutaja tellis mullu ühelt saksa raamatuärilt kaks eksemplari ühest teosest Eestisse saatmiseks.

Neist kumbki ei jõudnud soovitud sihtkohta.

Tavaliselt teistest maadest tellitud ja äri või kirjastuse pakendis saadetud kaup on kätte läinud ilma viperusteta. Chagalli raamatul võib aga „kadumiseks" olla mitmet liiki põhjusi.

R.

ESK'le laekunud ...

(Algus lk. 1)

eesti ühiskonna teenimisel, eestlaskonna varade ja majanduslike ressursside koondamiseks ning nende suunamisek rahvuslik-ühiskondliku töö ja kultuurilise tegevuse toetamiseks, milleks luua uusi ja tihendada seniseid kontakte rahvuskaaslastega, kes soovivad nõuannet testamendi-pärandi küsimustes. Jätkata selgitustööd ja vastava informatsiooni levitamist testamentide tegemise vajadusest üldiselt, rõhutades momente mis võivad viia meie inimeste raske tööga kogutud varad raudeesriide taguse võimu käsutusse. Eesti elu toetamiseks jätkatakse toetuste andmist ESK ja fondide kapitali kasumist, eriti aga noorsootöö vajaduste rahuldamiseks. Tegevuse juures pidada oluliseks, et pikema aja praktilised kogemused leiaksid jätkuvat rakendamist, eestluse veelgi paremaks teenimiseks.

Majanduseelarve esitas laekur H. Mäeste, selles oli tulusid kokku $258.100.00,

millest on ettenähtud toetusteks $115.000.00,

kuna loodetav kapitali kasv oleks aasta jooksul $134.800.00.

Sõnavõtul märgiti jälle eelarvest puuduvat aiaäri osa, mille järel ühe vastuhäälega eelarve ja tegevuskava vastu võeti.

Valimisel tuli valida kaks vanuse tõttu väljadangenud juhatuseliiget esimees H. Lupp ja praost A. Taul. Esimeheks valiti tagasi H. Lupp, samuti juhatuseliikmeks A. Taul. Välisrevidendiks T. Kõhelik. ESK mitmesugustesse komiteedesse valiti: toetuste komiteesse — Regina Heinar, Ilmar Heinsoo, Emanuel Lepik, Edgar Marten, Hannes Oja, Villem Noolandi, Valdek Raiend ja Tarvo Toomes; investeeringute komiteesse — Juhan Künnapuu, Ilmar Martens, Kaius Meipoom, Aavo Kimmel, Harry Rannala; informatsioonikomitee — Karl Arro, Kalju Jõgi, Laas Leivat, Enn Salurand ja Andres Taul; juriidiline komitee — Ted Roland Laan, Tõnis Laar, Hans Meret, Andres Olvet, Ado Park, Ermi Soomet, Harald Teder ja Tõnu Toome; revisjonikomisjoni — Gunnar Mitt, Mart Pedel, Erik Altosaar ja Henn Mäeste.

Algatatud küsimuste all soovis A. Haavaniit teada kui suur on tema nimeline fond. Talle vastati, et see on $138.385.57. See fond on permanentne, aga sel aastal on kavas sellest toetusi anda.

Haavaniit küsis, miks ei ole toetusi seni antud, sest see pole tehtud kokkuhoiuks.

Mida enam välja antakse, seda enam on sel tähendust. Protsendid olid ettenähtud noortele toetuseks.

Ka oli veel sõnavõtte aiaäri ESK aruandlusse võtmiseks, kuni E. Aruja tegi ettepaneku, et järgmisel peakoosolekul ka anda aruanne aiaäri pidamise üle, kui see pole vastuolus Kanada seadusega, kuid see ei tarvitse kuuluda avalikkusele avaldamiseks. V. Noolandi soovitas küsimus jätta juriidilise komitee lahendada.

Pikki sõnavõtte oli aiaäri majandamise ümber, samad mis eelmistel aastatel, aga ei suutnud ka seekord neid küsimusi lõplikult lahendada.

Läbirääkimiste all A. Nüüd avaldas juhatusele tänu tehtud tõhusa töö eest, mis on eesti ühiskonnale andnud majanduslikku jõudu eesti elu ja ürituste toetamiseks.

SUOMI-AITTA

Esmajärgulised import-artiklid Soomest

2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2
Telefon 483-6650

20—40% hinnaalandust klaaskaupadelt

Teatud riidematerjalidelt 20—70% hinnaalandust

Kui toote selle kupongi kaasa, saate 30% hinnaalandust kõikidelt riidematerjalidelt.

MÜÜA

FARM Parry Soundi lähedal. 165 aakrit, 25 aakrit põldu, ülejäänud segamets, väike allikatega järv, jõgi. Matka- ja suusarada. Georgian Bayst 400 m, 3 km linnast. Elumaja ja muud ehitused. Hea investeering.
Hel. tel. 222-6359, 1-705-746-9716